

Poplave

stran 6

DR. DANILO TÜRK
stran 12

MILAN BOGATIČ
stran 2

ENZO HROVATIN
stran 38

DOMAČA SARMA
stran 46

stran 9

TOMAŽ
PEROVIČ

Razlika med tem, o čemer poročajo mediji, ki se ukvarjajo z dnevno politiko, in tem, kar zanima veliko večino ljudi na obali, je zares velika. Ko sem se pripravljaj na pogovor s predsednico države Natašo Pirc Musar, ki se je zgodil v restavraciji Marine Portorož v ponedeljek. Udeležencev ni zanimal njen odnos z bivšim predsednikom Milanom Kučanom ali njen odnos z Urško Klakočar Zupančič in Mojco Pašek Šetinc, po poročanju nekaterih glavnih voditeljic velike zarote, ki bi naj pripeljala do zamenjave sedanjega predsednika vlade. Vse pa je zanimalo, kakšno prihodnost vidi za Slovenijo in kaj kot predsednica države lahko naredi za boljše življenje nas vseh in kakšno vlogo pri tem vidi v podjetnikih in gospodarstvenikih. Velika večina se jih čuti nekako odtujenih od države in je prepričana, da če bi lokalne skupnosti imele dostop do več denarja (od tukaj ideja, da bi večji del denarja iz bruto dohodka neposredno namenili za delovanje občin), bi bolje vedele, kako z njim ravnati in bi se lahko hitreje in bolj kakovostno razvijale. Prejšnji teden sem se peljal v Ljubljano. Avtoceste smo očitno gradili za tovornjake, ki vsak dan v tednu prečkajo našo državo, smo zares tranzitna država. Velika večina teh kamionov zares samo pride v Slovenijo in iz nje odpelje s svojimi tovari naprej. Smo pa ponovno tik pred tem, da postanemo resna tranzitna država tudi v notranjepolitičnem smislu. Politiki pridejo in grejo. Vstopijo v politični prostor in se skozenj zapeljejo nekam drugam ali v pozabo.

Milan Bogatič

Prostorski načrt je ključ, ki odpira izolska vrata

MILAN BOGATIČ: »NE PREDSTAVLJAM SI, DA BI BILA TUDI IZOLA TAKO RAZPRODANA ZA POČITNIŠKA STANOVANJA, KOT JE PIRAN« - »OPN SE MORA SPREJETI DO KONCA DECEMBRA 2024« - NAMESTO GRADNJE NOVEGA BODO OBNOVILI STARI KULTURNI DOM

Izolski župan Milan Bogatič poudarja, da morajo do konca leta 2024 sprejeti občinski prostorski načrt (OPN). Ta je ključ, ki odpira številna vrata do novih razvojnih poglavij v Izoli. Resno so se lotili protipoplavnih načrtov in prav lahko se zgodi, da tudi pri tej nalogi prehitijo sosede. Iz zagotovil župana sklepamo, da se v Izoli ceneje zadolžujejo kot Pirančani. Glavni razvojni adut v Izoli ostaja turizem. Župan je v pogovoru za Obalo Plus najprej odločno zavrnil govornice o svojem odstupu.

To, da bi odstopil, ne drži. Nekdo me je spraševal, če sem bolan. Kako lahko to govoričijo, saj niti k zdravniku ne hodim. Zakaj bi odstopil? Če sem zagrizel v to jabolko, bom to počel še tri leta.

Nekateri Izolani menijo ...

... Da sem prestar?

Ne zaradi starosti, ampak zato, ker funkcijo opravljate nepoklicno. Zdi se jim, da bi bili bolj pri stvari kot poklicni župan.

Ni res. Morda bi bilo še manj prisoten, saj bi imel glede na svojo starost pravico do 45-dnevnega dopusta. V pisarno hodim ob osmih, skoraj vsak dan imam obveznosti še popoldan in v večernih urah. Zakaj bi bil zaposlen, če sem tako in

Časopis in spletni portal OBALApplus® sta vpisana v razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2216. ISSN 2670-4609. Izdajatelj MBM MEDIA d.o.o., Portorož. Distribucija preko Pošte Slovenije v gospodinjstva občin Ankaran, Koper, Izola in Piran. Število izvodov 25.500. Uredništvo: Pristaniška 14, 6000 Koper, urednistvo@obalaplus.si, 05 9045 710, 040 600 700. Oglaševanje: marketing@obalaplus.si, 040 771 000. Odgovorni urednik Mauro Belac, mauro.belac@obalaplus.si. Urednik Tomaž Perovič, tomaz.perovic@obalaplus.si. Člani uredništva: Boris Šuligoj, Bojana Leskovar, Nataša Benčič, Dorjan Marušič, Manca Hribovšek, Sabrina Simonovich, Sašo Mejak, Katja Pegan, Eva Branc, Andreja Comino, Andreja Čmaj Fakin in Petra Mežnarc. Oblikovanje Emigma d.o.o. Prelom tiskane izdaje Tedy Grbec, GT-design d.o.o. Urejanje spletnega portala Elvis Dobrilović. Stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno stališč uredništva. Za točnost podatkov v podpisanih vsebinah odgovarjajo avtorji oz. naročniki objav. Za nepodpisane vsebine je avtor uredništvo. Promocijska sporočila in naročene objave so ločena od uredniških vsebin in označena z oznako ©. Datum izida 29. november 2023.

Strani s podnaslovom OBALApplus AKTUALNO so financira Ministrstvo za kulturo RS.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

tako cele dneve na občini in sem na ta način manjši strošek za proračun.

Poleg pokojnine prejimate še nagrado za opravljanje funkcije.

Po zakonu o lokalni samoupravi dobim še 50 odstotkov osnovne županske plače, brez vseh dodatkov. In to zneske 1337 evrov.

Problem je v tem, da sta tudi obe podžupanji nepoklicni.

Iz proračunskega načrta za 2024 je videti, da nameravamo zaposliti še enega podžupana. S tem se ukvarjam že pol leta. V mislih imamo več kandidatov, vendar je lahko le iz vrst svetnikov.

Imena še nimate?

Dokončnega dogovora še ni.

Predvidevate še katere druge spremembe v kabinetu ali v občinski upravi?

Sprememb je bilo že kar nekaj. Imamo novo direktorico uprave, pravnico Melito Osvaldič. Novost bo tudi ustanovitev občinskega stanovanjskega sklada, da bi bolje gospodarili s stanovanji in s financami. Na leto za občinska stanovanja porabimo 550.000 evrov brez investicijskega vzdrževanja.

Slišati je precej hudih besed na račun poplav. Kako boste rešili Izolo pred poplavi?

Čakamo na dokončanje protipoplavne študije. Študija naj bi zajela problem poplav še posebej, ko sovpade visoko plimovanje morja z veliko količino dežja. Poleg poplav bi reševali tudi vprašanje hudournikov, ki zalijejo Izolo s hriba.

Ena od možnih rešitev bi bila, da bi za začetek sanirali 20 jaškov za meteorne vode. V najbolj kritičnem jašku pa namestili dve dodatni tlačni črpalki. Ti bi, kljub plimi in vdiranju vode skozi meteorne kanale v mesto, z večjim pritiskom potiskali meteorno vodo iz mesta v morje.

Kdaj naj bi s temi ukrepi začeli?

Z ukrepi bi morali začeti že prihodnje leto, vendar je predpogoj projekt in finančni načrt. Mislim, da projektiranje ne bi smelo vzeti leto dni časa.

Koliko je škode zaradi poplav v Izoli?

Okoli 705.000 evrov je popisane škode iz avgustovskih poplav. Čakamo, da se popis pregleda in potrdi na državnih ravni, potem bodo tudi izolski oškodovanci deležni.

30. novembra boste na občinskem svetu sprejemali proračun za prihodnje leto. Katere so najšibkejše točke tega proračuna?

Največji problem je, ker je premalo prihodkov.

Kaj ste podedovali od prejšnjega župana?

Prejšnji župan ni poskrbel, da bi pravočasno sprejeli proračun za 2023, zato je 16. decembra lani sprejel sklep o začasnem financiranju. To je bil šok za vse proračunske porabnike. Najprej smo ugotovili, da je bilo načrtovanega za 19 milijonov evrov preveč. In je bilo treba to uravnovesiti z razpoložljivimi prihodki. Poleg tega je bilo še za 7,5 milijona evrov »predobremeni-

tev«. Proračun za leto smo uspeli sprejeti šele 23. marca.

Letos ste od prodaje nepremičnin pričakovali 1,65 milijona prihodkov. Koliko ste uspeli uresničiti?

Zdaj imamo za skoraj en milijon evrov prodanega premoženja. V tem letu bo še ena dražba, morda se bomo približali načrtovanemu znesku.

Načrtujete še večje prodaje premoženja?

V predvolilni kampanji je stranka Gibanje Svoboda obljubljala, da ne bomo prodajali Isole. Toda podedovali smo takšno stanje, da smo bili prisiljeni prodati nekaj stanovanj in starih stavb, ki jih občina finančno ne zmore obnoviti.

Ne bomo samo prodajali. Nekaj zemljišč (na Šaredu, denimo) moramo na novo parcelirati in odkupiti za ureditev ceste in infrastrukture. Šele potem lahko prodamo parcele.

Kaj nameravate prodati?

Tisto, kar lahko najbolje unovčimo: parcele, tudi nekatera stanovanja, ki so za občino samo strošek, saj so v tako slabem stanju, da se jih ne splača popravljati. S prihodki iz najemnin jih ne moremo niti vzdrževati. Prvega septembra je imela izolska občina 315 stanovanj. Ne moremo vseh tako vzdrževati, da bi bila dostojna za najemnike.

Ste ocenili, koliko bi jih prodali?

Če bi razmišljal kot občan in čisto ekonomsko, potem bi lahko prodali pol tega fonda.

Lista Izolani je temu nasprotovala.

Tudi sam sem bil osebno proti množični prodaji stanovanj in tudi med kampanjo sem govoril, da ne bomo vsega razprodali. Živim v mestnem jedru in vem, kako je, ko občina proda staro hišo, potem imamo naslednje leto v njej tri počitniške apartmaje. Vem, kakšen je bil Piran pred 60 leti, ker sem tam odrasel, in vem, kakšen je danes. Ne predstavljam si, da bo tudi Izola takšna. Prodajali bomo samo tisto, kar bo nujno. Morda stalnim stanovalcem, Izolanom, ki so zdaj najemniki in bi ostali v mestu.

Izolanom ne morete prodajati neposredno občinskih stanovanj. To ste vedeli še preden ste postali župan.

Od februarja 2019 sem bil predsednik nadzornega odbora Občine Izola. In eno od mojih poročil po nadzoru, dolgo 84 strani, ugotavlja netransparentnost delovanja občinske uprave v času dveh županov

(Igorja Kolenca in Danila Mar kočiča). Od 73 prodaj in poslov smo izbrali 15 za nadzor in med temi ugotovili vrsto nepravilnosti. Od 14 prodaj na dražbi je bila samo ena s štirimi ponudniki, 13 so jih prodali po izključni ceni prvemu ponudniku.

Brez dražbe?

Dažba je bila netransparentno objavljena na občinski spletni strani. Nanjo je prišel le po en ponudnik. To je tudi v nasprotju s priporočili Računskega sodišča.

Bi torej prodali polovico, kakih 150 občinskih stanovanj v Izoli?

Nikakor. Komunalna Izola vsako leto pripravi oceno stroškov in predlog seznama prodaje, o katerem se potem odločamo.

Koliko jih nameravate prodati?

Ne verjamem, da jih bo več kot pet. Če bo treba. Nisem naklonjen prodaji. Smo pa prisiljeni vanjo, če nimamo drugih prihodkov. Za proračunske obveznosti je prihodkov premalo. Višja povprečnina nam bo prinesla okrog 390.000 evrov več na leto.

Koliko premoženja pa namerava občina kupiti?

Za okoli 300.000 evrov. To so zemljišča, ki jih potrebujemo. Seznam oddajanja in pridobivanja lahko še dopolnimo.

Držijo informacije, da boste letos iz EU prejeli le pol milijona evrov nepovratnih sredstev, prihodnja leta še manj?

Ne držijo. V letu 2023 bo teh sredstev 3,6 milijona. Samo na račun ribiškega pristanišča moramo decembra prejeti 2,1 milijona evrov.

Letos ste za investicije v proračunu predvideli 9,6 milijona evrov. Koliko jih boste uresnili?

Proračun za leto predvideva 9,81 milijona evrov naložb. Odprtih naložb je še za 1,5 milijona, pred dvema tednoma je

bilo zaključenih za 7,25 milijona. Mislim, da se bomo približali načrtovanemu znesku. **Kaj vas čaka v naslednjih letih?** V prihodnjem letu je predvidenih 5,8 milijona evrov, za leto 2025 pa tri milijone evrov naložb, vendar ta znesek ni dokončen, ker čakamo, da bo država objavila razpise, na katere se bomo prijaviли za nekatere naložbe. **Katere od teh se vam zdijo najpomembnejše?** Izolskim športnikom moram omogočiti kakovostnejše delovanje. Sedanjo dvorano ob Kraški ulici bi rekonstruirali in ob njej zgradili še eno, ki bi bila telovadnica za obe srednji šoli. Toda najprej moramo tu kupiti še en objekt, da bi zaokrožili celoto in pripraviti projekte. Druga naloga je dokončanje gasilskega doma, ki je na zunaj zgrajen, znotraj pa je »prazna hiša«. Zgornja etaža nima ometov niti inštalacije. V proračunu smo predvideli več kot 600.000 evrov za dokončanje in opremo. Šele potem lahko gasilce preselimo iz dosedanjega doma. V tem mandatu načrtujemo tudi nov dom upo-

kojencev. Sedanji ne ustreza več sodobnim normativom. Dom bo zgradila država, to je obljubil svetovalec na ministrstvu za solidarno prihodnost, ko smo izbirali parcelo. Občina mora prispevati zemljišče. **Katera parcela je bila izbrana?** V bližini trgovine Spar ob Prešernovi cesti. Na lepem mestu, na ravnem zemljišču, ne pa na hribu, kot je predlagala prejšnja oblast. **Za koga bo ta novi dom upokojencev?** Vanj bodo preselili stanovalce iz obstoječega doma. Pogojeval sem, da mora stavba sedanjega doma ostati izolski občini. V naslednjem mandatu bi v teh stavbah uredili stanovanja za mlade. Enega od objektov zdajšnjega doma upokojencev pa bi lahko namenili univerzi za študentski dom. **Koliko stanovanj bi pridobili na ta način?** Morda 50. Imamo tudi krog izobraženih mladih ljudi, ki so se prisiljeni izseljevati. Tem bi radi omogočili, da ostanejo, zato načrtujemo blok s 34 stanovanji, projekti so že narejeni. Najemniki bi lahko odkupili sta-

novanja in del njihove najemnine bi se štel v odplačilo kupnine. Že v kampanji smo preverili, ali je to pravno vzdržno. **Kateri pa so vaši razvojni projekti, ki bodo omogočili zaposlitve in ekonomski razvoj?** Do konca leta 2024 moramo sprejeti OPN. Tako bi vzpostavili prostorske pogoje za gradnjo na degradiranih območjih. Imamo že zainteresirane investitorje, ki so si podajali kljuko moje pisarne in nam že predstavili, kaj bi gradili. To so bili lastniki območja nekdanjega Delamarisa in Rude. **Kaj pa bi gradili?** Predvsem turistične objekte, ne stanovanj. Stanovanja bi morali graditi izven starega mesta. Na primer ob Hoferju, kjer je že skoraj vse pripravljeno. Samo še gradbeno dovoljenje moramo pridobiti. Vrednost investicije je 4 milijone. Če bi eno tretjino stanovanj prodali, bi lažje financirali gradnjo stolpiča. **Kdo so lastniki omenjenih zemljišč za turizem?** Obiskali so nas predstavniki družbe Monetic (iz Kostičeve MK Group, op. avtorjev) in pred kratkim tudi Miha Kozamernik, ki predstavlja družbo Nordis. Na območju Rude bi gradili hotele. Gre za zelo veliko investicijo, ki naj bi bila vredna več kot 100 milijonov evrov. **Kaj pa na območju Delamarisa?** Tam bi družba Monetic gradila povsem drugače, vendar morajo dobiti podporo v OPN. Želijo si graditi nekaj, kar bi se zlilo s starim mestom, z največ dvema etažama in dvema podzemnima garažnima hišama, gradili bi ulice v slogu izolskega mestnega jedra, prireditveno dvorano, umeščeno v tovarniško halo ... To so predstavili že maja. Takoj, ko bo prostorski akt sprejet, bodo projekt predstavili. **Ne bodo to apartmaji za trg?** Ne, oboji si želijo hotelska kompleksa. Ne vidim ovir za te načrte. Predvsem bi radi izkoristili termalni vrelec na tem območju. **Koliko je zadolžena občina Izola?** Konec leta bo zadolžena za 11,4 milijona. **To je precej več, kot je občina Piran, ki je 7,8 milijona evrov in**

plačuje 1,3 milijona anuitete. Očitno so najeli dražje kredite. Čez leto dni bo naša zadolžitev znašala 10 milijonov evrov. Plačali bomo obresti in še nekaj glavnice, da jo bomo znižali na deset milijonov. Ne bomo najeli novega kredita. **Koliko je letna anuiteta?** 575.000 evrov gre letno za odplačilo obesti. **Ali se glavnica odplačuje?** Se. Prav zato bomo znižali posojila za skoraj 1,4 milijona. **Kako boste preprečili pretirano prodajo stanovanj v ikendašem?** Stanovanj v mestnem jedru ne prodajamo oziroma samo tista, v katera res ni smotrno vlagati. **Vendar občina ne more preprečiti zasebnim lastnikom prodaje stanovanj.** Imamo zelo velik stanovanjski fond v starem mestu. Na številno prebivalcev smo na drugem mestu v državi po občinskem lastništvu stanovanj. **Torej lahko vplivate na preveliko komercializacijo stanovanjskega fonda, ampak privatnikom prodaje ne morete preprečiti.** V zadnjih petih letih so v starem mestu obnovili vsaj sedem hiš, v katerih so zdaj samo apartmaji. Občina pa ne more sprejeti nobenega akta, s katerim bi preprečila zasebnikom prodajo stanovanj. **Kakšno je vaše stališče do zapore mestnega središča za promet?** Jaz sem za zaporo, pogoj pa je garažna hiša. Menim, da večina Izolanov nasprotuje kroženju avtov po Velikem trgu. Jaz bi garažno hišo umestil na veliko parkirišče pri ladjedelnici. Rešitev nam je predstavil arhitekt, ki snuje projekte za nekdanji Delamaris. Rešitev je čudovita, ampak jo je treba predvideti v prostorskem aktu. Morda bi jo vkopali samo eno etažo, če ne bi šlo drugače. Ga-

raža bi bila stopničasta in vsa ozelenjena. Tu bi uredili krožni in enosmerni promet, avtobusi ne bi več vozili skozi Izolo, saj bi imeli avtobusno postajo, skrito za garažno hišo. Zgraditi bi jo morali v tem mandatu. Šli bi v javno zasebno partnerstvo. Enkrat bomo morali zagristi v to jabolko. **Že v tem mandatu?** Projekti se hitro pripravijo. Pomembno je, da dobimo OPN. **Kako velika bi bila garažna hiša in ali res tako hitro?** Obstajajo štiri različice idejne zasnove - od 241 do 481 parkirnih mest. Če bi imeli prostorski akt, bi jo v treh letih že dobili. Če se bo vnovično sprejemanje OPN vlekelo, kot se vleče zdaj, potem bi jo šele začeli graditi. **Pa se bo OPN sprejel pravočasno?** Se mora najkasneje do konca 2024. **Bi bilo dovolj časa, da bi garažno hišo sprojektirali in zgradili?** Zakaj pa ne! Sem vedno optimist. Morda pretiravam, ne vem! **Prejšnji teden ste imeli sestanek posvetovalne skupine. Koliko je še neusklajenih točk in katere so?** Tri bistvene za civilno iniciativo. To so predvsem tista območja, kjer je CI zahtevala spremembe, ampak moramo vedeti, da lahko lastniki zemljišč sodno uveljavijo svojo pravico na zemljišču, če jim to pravico prostorski akt vzame. Tega si ne smemo privoščiti. **Je to zdaj jasno vsem?** Večini je. Pravna mnenja so že pridobljena. **Za katero konkretno zemljišče gre v tem primeru, ki ga omenjate?** Pri bolnišnici, na primer, kjer je po veljavnih prostorskih načrtih zazidljivo, predlagatelji zahtevajo, da to postanejo zelene, nezazidljive površine. V takih primerih bi lahko dobili zahteve za precejšnje odškodnine, ki si jih občina ne sme privoščiti. **Kaj pa tri neusklajene točke?** Ne morem še govoriti o njih. Vprašajte civilno iniciativo. **Zakaj ne morete govoriti?** To bomo predstavili v kratkem. Ne bo treba čakati mesec dni. Šli bomo v dopolnitev oziroma popravek OPN. Zakon dopušča, da nam ni treba začeti znova po novem postopku. Leto dni nismo smeli obravnavati tega akta, zdaj ga lahko uskladimo z zahtevami in ponovimo postopek sprejema. Mora pa biti usklajen do izteka prihodnjega leta. **Kako to, da je OPN sploh padel na refe-**

rendumu? Ker civilne iniciative oziroma občanov ni nihče zares poslušal. Ker je občinska oblast vztrajala pri svojem in ni želela vsaj pri, recimo, 24 točkah narediti spremembe. Večina vprašanj sploh ni več spornih. Gre za strokovno usklajevanje. **Kaj pričakujete od razpisa za idejno rešitev ureditve obalnega pasu ob nekdanji obalni cesti?** Da ne bo poseganja v obalo, nikakor ne betoniranja, da se ohrani življenje na morskem dnu, zato bo občina naročila posnetek stanja na obrežnem morskem. **Se torej ne bo nič pozidalo, nič spremenilo?** Omogočil se bo dostop do morja, zgradili se bodo leseni pomoli in morda ponekod postavili leseni mostovi na konstrukcijah. **Kaj pa, da bi postavili skale v valobranu nekoliko bolj v red, da bi omogočale posedanje, ležanje, lažje dostope v morje, kot je že na enem vzorčnem kratkem odseku te obale?** Zakaj ne, če je to poseganja v naravo dopustno. **Kaj pravite od vse hujših prometnih zastojev na cesti? Kako gledate na ta problem vi?** Vse dosedanje vlade so že dolgo tega zamudile, kar bi morale reševati. Ideja, da naj bi s štiripasovnico nadaljevali do Lucije, je zgrešena. Ko sem še bil zaposlen na carinski upravi, smo pritiskali na finančnega ministra, naj se Slovenija priključi hrvaški avtocesti pri mejnem prehodu Dragonja preko Šmarske ceste. Zdaj obljublja, da bodo najprej popravili Šmarsko cesto, zgradili nov podvoz in nove priključke za lokalni promet. O tem morate vprašati koprsko občinsko vodstvo. **Kakšen je vaš načrt glede kulturnega doma po 11 mesecih od prevzema funkcije?** Načrtujemo projekte za rekonstrukcijo starega kulturnega doma. Leta 2021 se je predvidevalo za nov kulturni dom 19,5 milijona evrov brez nakupa ostalih potrebnih nepremičnin v bližini. Danes bi za tako gradnjo potrebovali 30 milijonov evrov. Naša občina bi tako drag kulturni dom gradila 20 let. V preteklosti so že bile idejne rešitve za rekonstrukcijo obstoječega doma. **Koliko bi vas stala?** Vsaj petkrat manj. Eden od projektantov je ocenil, da bi takšna rekonstrukcija stala štiri do pet, morda šest milijonov evrov. To bi bila dvorana z odrom in nekaj drugimi prostori, ki bi jih lahko uporabili za prireditve. Seveda mora svoje pripombe podati tudi Zavod za varstvo kulturne dediščine. **Pa še to: kdaj dobijo v Baredih nov vodovod?** Vodovod je že narejen. Stal nas bo približno pol milijona evrov. Čakamo le še uporabno dovoljenje in ko bo pridobljeno, bo občina vodovod predala v upravljanje Rižanskemu vodovodu. Ta bo potem omogočil priklop krajanom, ki so do tega upravičeni. Ostalo je samo pet hiš, ki se oskrbujejo iz cistern. Boris Šuligoj in Tomaž Perovič

Proti poplavni programi

Medtem ko v Piranu v okviru projekta protipoplavna zaščita potekajo geomehanske raziskave tal, idejne rešitve za to težavo pa bodo iskali s pomočjo natečaja, so tudi v Izoli in Kopru naročili študije, ki bodo podlaga za nadaljnjo konkretnjšo zaščito pred poplavami.

PIRANSKI PROJEKT V TEKU

V Piranu trenutno potekajo geomehanske raziskave tal kot del zaključnih analiz, ki bodo služile kot osnova za nadaljnje projektiranje protipoplavne zaščite v občini. Pripravljena je tudi natečajna naloga, na podlagi katere bo občina skupaj z Zbornico za arhitekturo in prostor organizirala javni natečaj za iskanje najustreznejših idejnih rešitev.

»Načrtovane aktivnosti bodo udeležene v praksi, ko bo izbrana najustreznejša idejna zasnova projekta. Po izbiri se bo nadaljevalo s projektiranjem in pridobivanjem gradbenega dovoljenja. Končna časovnica bo določena ob izbiri idejne zasnove, saj bomo takrat imeli jasnejšo predstavo o smeri projekta ter njegovi zahtevnosti in finančnih potrebah,« so nam pojasnili na piranski občini. Kot pravijo, trenutno še ni mogoče oceniti finančnega obsega projekta, ker bo vse odvisno od izbranih projektantskih rešitev.

V Piranu sicer marsikdo nasprotuje ideji, da bi mesto enostavno obdali z zidom, v prvi vrsti iz skrbi, da bi se s tem uničila veduta tega arhitekturnega bisera, imajo pa tudi številno pomisleke o glede učinkovitosti tovrstnega ukrepa. Da je Piran izjemno, a staro srednjeveško mesto, na katerega vpliva mnogo dejavnikov in ga je zato treba neprestano vzdrževati, meni tudi eden njegovih prebivalcev, Slobodan Simič

Sime. »Pravilno vzdrževati, a ne spreminjati, ne posegati v njegovo najpomembnejšo značilnost -avtentičnost, antično mediteransko mestno originalnost, ki je pri nas le še v tem mestu,« poudarja ob tem.

POPLAVE NISO NEKAJ NOVEGA

Pirančan ob tem opominja na dejstvo, da poplave niso nekaj novega, same po sebi pa tudi ne zmorejo premikati kamnov in skal na panti, temveč so za to zaslužni vetrovi. »Če že omenjamo premikanje skal valobrana, je te premike potrebno pravilno razumeti. Valobrana ni razdejalno neurje, pač pa so premaknjene skale valobrana razbile valove in zaščitile mesto. Premaknjene skale so dokaz učinkovitosti rešitve in pokazatelj, s kakšno silo bi valovi udarili v stavbe in lokale, če teh skal ne bi bilo tam. Tako so vsa izpostavljena obmorska mesta zaščitena že stoletja. Valobranci iz velikih skal so ne le najboljše, temveč tudi najcenejša zaščita. Ščitijo tako tisto, kar prihaja z morja, kakor omogočajo takojšnje odtekanje vode po poplavah in nalivih skozi velike odprtine med skalami,« meni Simič, ki ga objave fotografij s spremnim tekstom o uničenju, ki ga povzročijo poplave in o nuji po betoniranju, zidanju,

rušenju in spreminjanju vedute in mesta, ne prepričajo.

»Drugi razlog je škoda, ki je prizadejana konkretni lastnini. Dokler so imeli Pirančani v spodnjih prostorih le kleti za shranjevanje ribiške ali druge opreme, ki ni imela neke vrednosti, je bilo skorajda vseeno, ali je morje vanje prišlo ali ne. Danes so v mnogih spodnjih prostorih hiš lokali, apartmaji, garaže; škoda na teh objektih pa je tista nova realnost, zaradi katere so postali lebič, burja, poplava nezaželeni,« razmišlja domačin in dodaja, da Piran te objekte ob morju potrebuje, po njegovem mnenu so njihovi lastniki marljivi in vestni: »Tovrstna škoda se ne odpravlja z 'discipliniranjem narave'. Za to so že dolgo na voljo drugi mehanizmi.«

V Izoli so v zadnjih letih zvišali obalni zid v sklopu obnove ribiškega pristanišča. Prebivalci mestnega jedra ob tem sicer povedo, da se ob vsakem večjem naliivu v Skladišni, Ljubljanski in drugih ulicah po-

javijo bazeni vode. Ulice poplavlja meteor-na voda, pomešana s fekalijami, na to to težavo pa opozarjajo že desetletja. Ob zadnjih poplavah so tudi razmišljali, da bi se zaradi težav organizirali v Civilno iniciativo. Na izolski občini so nam medtem pojasnili, da je v izdelavi preverba ustreznosti odvodnjavanja odpadne, padavinske in morske vode z območja starega mestnega jedra vključno s predlogi za protipoplavne ukrepe, kar bo, kot pravijo, podlaga za ukrepe, ki se jih bodo lotili bodisi na kratki bodisi na dolgi rok.

POTREBNA BO KOMPLEKSA NALOŽBA

Občina Izola je tudi sredi postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj za gradnjo suhih zadrževalnikov, ki bodo zmanjšali možnost poplav v mestu zaradi zalednih voda. »Za odpravo poplavljanja ulic bo potrebna kompleksna naložba, ki jo bo občina izpeljala po fazah. Vse korake bo mogoče doreči po prejemu in preučitvi preverbe oziroma študije, vendar je že zdaj jasno, da bo potrebna obnova celotne komunalne infrastrukture in vnovično tlakovanje ulic,« so pojasnili na izolski občini in dodali, da bodo stroški vseh posegov, s katerimi bo

občina odpravila večletno težavo, znani po končani študiji. »Vsi dosedanja ukrepi v starem mestnem jedru so težave reševali parcialno in to ni prineslo želenih rezultatov,« so nam še dejali na občini.

Zaradi visokega plimovanja morja je tudi Mestna občina Koper letos naročila izdelavo ocene ogroženosti pred poplavami. Na podlagi te ocene bo pripravljen terminski načrt in način ukrepanja za ustrezno zaščito pred poplavami. Glede na rezultate ocene se bo pristopilo k izvedbi dodatnih ukrepov na obali med Semedelo in Koprom.

»Za mesto Koper je značilna kombinacija poplavljanja padavinskih vod in visoke plime morja, zato mora občina pri načrtovanju investicij v zagotavljanju protipoplavne varnosti upoštevati oba dejavnika. Tako poleg že izvedenega nadvišanja Semedelske promenade v sodelovanju z Direkcijo RS za vode načrtuje tudi celovito rešitev protipoplavne zaščite ob Badaševici, od Šalare do izliva v morje,« razlagajo na koprski občini.

UREDILI BODO ZADRŽEVALNIK

Mestna občina Koper bo tako do konca leta 2025 izvedla investicijo v urejanje odvodnega sistema območja Semedelske Bonifike v Kopru, in sicer bo uredila zadrževalnik, ki bo po navedbah občine predstavljal izravnalni oziroma militveni ukrep za zagotavljanja ustrezne poplavne varnosti tega območja.

EVA
BRANC

Gre za investicijo v okviru mednarodnega projekta ECO-2SMART, ki je namenjen spodbujanju aktivne ozaveščenosti državljanov glede zmanjševanja vpliva podnebnih sprememb in tveganj naravnih nesreč z uporabo ekosistemskih rešitev, nepovratna sredstva za ta projekt pa namerava koprski občina pridobiti tudi na podlagi prijave na 1. povabilo Zveze mestnih občin Slovenije za projekte zelene infrastrukture v mestnem okolju v okviru mehanizma Celostnih teritorialnih naložb.

Foto v članku in na naslovnici: Tomaž Primožič, FPA

Naj vas ogreje
pooblaščen monter

PROTERM.IC
INŠTALACIJE & SERVIS

Čurin Igor s.p.
041/637-727
www.protermic.si

CLIVET
Home

Ustvarite si
svoje podnebje
s toplotnimi
črpalkami **Clivet**.

- ✓ Split toplotne črpalke z integriranim bojlerjem sanitarne vode
- ✓ Split toplotne črpalke s stensko enoto
- ✓ Monoblock toplotne črpalke

Sphera EVO
2.0

SUBVENCIJE
ENO SKLADA

Zastopstvo za Slovenijo:
TERMOTEHNIKA
TERMOTEHNIKA d.o.o.
Pod Trško goro 83; 8000 Novo Mesto

TOP SYSTEM EFFICIENCY
ErP 55°C A++
L A+

V Portorož in Piran na Morje zimskih doživetij

S PRIŽIGOM LUČK, KONCERTOM ROKA IZ BQL S SKUPINO, ODPRTJEM BOŽIČNO-NOVOLETNEGA SEJMA IN NAJVEČJEGA POKRITEGA DRSALIŠČA OB MORJU GRANDO SE V PORTOROŽU ZAČENJA MORJE ZIMSKIH DOŽIVETIJ. NE ZAMUDITE 10. FESTIVALA PENIN, SILVESTROVANJA V PIRANU IN NOVOLETNEGA POPOLDNEVA Z OGNJEMETOM IN KONCERTOM ALEXIE.

V PORTOROŽU SE ZAČENJA MORJE ZIMSKIH DOŽIVETIJ

V petek, 1. decembra, bodo v parku pred hotelom Kempinski Palace Portorož prižgali praznične luči in odprli **božično-novoletni sejem**. Ob 16.00 bo nastopil **Rok iz BQL s skupino Budale**, otroke pa bo razveselil prihod Miklavža. Praznične stojnice se bodo šibile od dobrot in izvirnih darilc za decembrsko obdarovanje. Sejem bo sprva odprt ob koncih tedna, 1.-3., 8.-10. in 16.-17. decembra, nato pa vsak dan od 22. decembra do 7. januarja. V parku se bodo v prazničnem mesecu zvrstile **otroške predstave, delavnice in številni koncerti**.

Ob 18. uri se bo dogajanje preselilo tudi v nekdanje skladišče soli, kjer bodo odprli **največje pokrito drsališče ob morju Grandu**. Zaživela bo tudi **Pravljična dežela** s pravim Božičkovim nabiralnikom, pestrim programom za otroke, ki ga bodo soustvarjala lokalna društva in zavodi, ter dobrodelnim Hladilnikom toplega srca. Letošnja novost bo **Pravljični vlakec**, ki bo ves december povezoval praznična prizorišča med Lucijo in Piranom.

Avditorij Portorož decembra vabi na plesne, gledališke in otroške predstave ter večere z izjemnimi izvajalci, kot so Severa Gjurić, Jure Lesar, Gregor Ravnik, gospel Mount unity choir iz ZDA, Etienne ter številni drugi.

DECEMBER JE ČAS ZA 10. FESTIVAL PENIN

Ljubitelji zlatih mehurčkov bo navdušil **10. Festival penin**, ki bo 26. decembra napolnil Kristalno dvorano hotela Kempinski Palace Portorož. Na jubilejnim festivalu bodo obiskovalci lahko okusili peneča vina iz več kot 30 domačih in tujih kleti, z ekskluzivno vstopnico **Festival penin Gourmet** pa večer zaokrožili z gala večerjo v fine-dining restavraciji Sophia. V parku pred hotelom bo razglašena Naj penina Portoroža 2023, večer pa se bo zaključil s koncertom italijanskega violinista **Pierpaola Fotija**.

V izbranih restavracijah na destinaciji Portorož in Piran bo ves december potekal **Mesec penin** z degustacijskimi meniji s spremljavo penečih vin.

Nakup vstopnic za Festival Penin v predprodaji je možen na www.festivalpenin.si in v TIC-ih Portorož ter Piran od 1. do 20. decembra. Število vstopnic je omejeno.

POZDRAV NOVEMU LETU S KONCERTOM IN OGNJEMETOM

Avditorij Portorož bo 30. decembra priredil gala novoletni koncert **Orkestra Slovenske filharmonije s solisti**, 31. pa gostil Rebeko Dremelj v novi komediji **Jamska ženska**. V Piranu bodo novo leto pričakali na Tartinijevem trgu s skupino **Booom!** in **Samuelom Lucasom**. Najpogumnejši se bodo 1. januarja udeležili tradicionalnega novoletnega skoka v morje na portoroški plaži. Dogajanje bo vrhunec doživelo s koncertom **italijanske pevke Alexie in veličastnim ognjemetom**. 6. januarja v Portorožu pripravljajo še koncert presenečenja.

Fotografije: Jaka Ivančič, Občina Piran in Turistično združenje Portorož

Le attività della CAN costiera

CARTE D'IDENTITÀ' NEI TERRITORI NAZIONALMENTE MISTI- DA RIVEDERE LA POSIZIONE DELL'ITALIANO

Il rilascio delle nuove carte d'identità nei territori nazionalmente misti aveva già fatto discutere in passato per l'uso paritetico incoerente delle lingue minoritarie con lo sloveno. Dopo i primi anni 90, quando fu messo in pericolo il rilascio dei documenti bilingui per tutti, si è tornati ad assistere ora al tentativo di relegare l'italiano a semplice lingua straniera, inserendo le diciture nella fascia costiera nella lingua della CNI, riconosciuta come ufficiale dalla Costituzione, al terzo posto, dopo lo sloveno e l'inglese. A segnalare l'incongruenza sui social sono stati alcuni connazionali, che hanno stigmatizzato il tentativo di sminuire

l'importanza dell'italiano sui documenti ufficiali. Il Ministero degli interni - al quale si sono rivolti per chiarimenti il deputato, Felice Žiža e il presidente della CAN Costiera, Alberto Scheriani ha cercato di bollare la questione come una semplice, inevitabile soluzione tecnica per uniformare i moduli delle carte d'identità, che sono riconosciute come documento di identificazione anche negli altri Paesi dell'Unione Europea. Non è stato possibile comprendere ancora quali provvedimenti Lubiana intenda adottare per risolvere la vicenda. Visto che il silenzio in merito persiste, negli ultimi giorni i parlamentari italiani

e ungherese a Lubiana, Felice Žiža e Ferenc Horvath, hanno deciso di interessare dell'accaduto l'Ufficio del Difensore Civico, Peter Svetina, chiedendo un suo intervento presso le autorità slovene. L'ombudsman e i suoi consulenti legali, dopo aver preso visione degli incartamenti, hanno deciso di sollecitare senza indugi i competenti organismi governativi affinché nel settore dei documenti bilingui venga riportata la legalità e il pieno rispetto della dignità delle lingue italiana e ungherese nei territori nazionalmente misti.

PALAZZO TARSIA- PRESENTATE LE LINEE GUIDA NEL RESTAURO DELL'ANTICO PALAZZO

Sono state illustrate nei giorni scorsi con una conferenza stampa le linee guida degli interventi di restauro previsti a Palazzo Tarsia. La CAN Costiera, che non intende farne solo la propria sede, ma offrire una nuova sistemazione anche alle altre istituzioni della CNI nel capodistriano che ne avranno necessità, ha affidato ad un team di esperti lo studio di fattibilità e della strategia da seguire nel rinnovare il palazzo, situato in pieno centro storico e adibito per decenni a redazione del quotidiano locale Primorske novice. Gli architetti hanno posto in risalto proprio la necessità di ovviare alle connotazioni negative portate dagli interventi interni del passato, finalizzati alle attività giornalistiche che vi si svolgevano. Con il Comune di Capodistria, che è proprietario dello stabile, si intende pervenire all'abbattimento delle barriere ad un uso funzionale dei vani, rimuovendo gli interventi che ne hanno sconvolto l'uso iniziale di residenza per la nobile famiglia dei Tarsia, della quale ha fatto parte anche il noto compositore Antonio. Sarà cura della CAN Costiera procedere ad un'opera di "ricostruzione" che riporti

in primo piano la Sala Nobile, posta al 1° piano, attraverso la demolizione del pavimento sopraelevato del corridoio e dei vani d'archivio, costruiti negli anni '90. I

restanti interventi - hanno scritto i progettisti - riguardano l'ampliamento dei bagni al 1° piano, l'installazione di un ascensore nell'ala destra dell'edificio consentire l'agibilità del palazzo anche ai fruitori con difficoltà di deambulazione, ma senza intaccare o modificare alcun elemento storico dell'edificio. Prima di passare alla fase esecutiva dei lavori saranno tenuta in massima considerazione, come detto anche dal Presidente della CAN Costiera, Alberto Scheriani, le indicazioni che saranno fornite dall'Ente per la tutela del patrimonio culturale. Il progetto interesserà anche il primo piano dell'edificio adiacente all'ala sinistra del Palazzo Tarsia, che non ha valenza storica, essendo stato costruito negli ultimi 25 anni. Qui troveranno posto un ampio open space con ufficio separato e un blocco bagni rinnovato, riservato ai dipendenti della CAN Costiera. Il delicato recupero di Palazzo Tarsia proseguirà in varie fasi. Il costo dell'opera è stimato in 700.000 euro. I mezzi andranno ottenuti aderendo a programmi nazionali ed europei destinati al recupero del patrimonio storico-culturale.

COMUNICAZIONE AMMINISTRATIVA EFFICACE IN ITALIANO: TEORIA E PRATICA

Il 6 novembre l'Ufficio per il bilinguismo della CAN Costiera ha preso parte alla terza conferenza di aggiornamento professionale per traduttori, organizzata dall'Assessorato alla Comunità Nazionale Italiana e gli altri gruppi etnici della Regione Istriana. L'incontro, svoltosi a Parenzo, fa parte di una serie di aggiornamenti organizzati su base annuale e destinati ai traduttori che traducono dal croato e dallo sloveno in italiano. La conferenza, intitolata "Comunicazione amministrativa efficace in italia-

no: teoria e pratica", è stata tenuta da prof. Stefano Ondelli, ordinario di linguistica italiana presso il Dipartimento di Scienze Giuridiche, del Linguaggio, dell'Interpretazione e della Traduzione dell'Università degli Studi di Trieste, e dalla prof.ssa Floriana Carlotta Sciumbata, assegnista di ricerca in linguistica italiana presso lo stesso ateneo. A iniziare la giornata di formazione è stato il prof. Ondelli, che ha suddiviso il suo intervento in una parte teorica, durante la quale ha illustrato le caratteristiche del linguaggio amministrativo, soffermandosi prevalentemente sulla sua complessità e problematicità in quanto molto distante dalle conoscenze linguistiche del parlante medio, e in una parte pratica, in cui i par-

tecipanti, in gruppi da quattro, si sono cimentati nella riscrittura di testi amministrativi. L'esercitazione è stata utile per analizzare e comprendere gli stereotipi e le forme che caratterizzano tali testi, per poi trovare degli accorgimenti per intervenire sulla scelta del lessico, della sintassi e dell'organizzazione delle informazioni. Nel corso della seconda parte della conferenza, la prof.ssa Sciumbata ha esposto delle linee guida per la stesura di testi per persone con disabilità intellettive. Ciò comprende un modello di scrittura semplificata, il linguaggio facile da leggere e capire (o linguaggio easy to read), che garantisce l'accesso alle informazioni al maggior numero di persone possibile, in quanto è fruibile anche da persone affette da varie patologie, ma anche da bambini, anziani, stranieri o persone con bassi livelli di scolarizzazione. (Ufficio bilinguismo)

IL DRAMMA DEI MIGRANTI- UN DOCU-FILM CHE FA RIFLETTERE

La CAN Costiera e il Centro italiano di cultura, formazione e sviluppo "Carlo Combi" hanno organizzato al Cinema d'essai Odeon di Isola la proiezione di "Trieste è bella di notte", prodotto da Zalab nel 2023. Il film-documentario, con la regia di Andrea Segre, Stefano Collizzoli e Matteo Calore, è incentrato sul tema dei migranti sulla la rotta balcanica, trattando in particolare le "riammissioni informali" – così definite dal Ministero dell'Interno italiano – messa in atto da maggio del 2020 a gennaio 2021 e poi definite illegali dalla magistratura.. In questo periodo la polizia di frontiera di Trieste e Gorizia ha riportato in Slovenia più di 1.300 persone, respinte a catena fino alla Croazia e poi a Bihać, in Bosnia ed Erzegovina, da dove partivano le ultime tappe dei viaggi della speranza verso Occidente. Il titolo si rifà all'esclamazione di alcuni giovani migranti che dall'altipiano carsico vedevano per la prima volta la città di Trieste, illuminata di notte. Erano provenienti dall'Iran e

dal Medio Oriente in cerca di asilo, e attraverso la Turchia risalivano verso nord al di là dell'Adriatico, il punto di arrivo della Slovenia è quello che prelude all'ingresso in Italia e alla vista di Trieste, »bella di notte« con le luci sul porto. Una volta arrivati, però, i profughi si scontrano con politiche di accoglienza in costante cambiamento, tra equilibri europei, »riammissioni informali« e illegali, e una polizia che »fa il suo lavoro« hanno scritto gli autori del documento filmato, incurante però del dramma degli uomini, spesso sfruttati e maltrattati che investono tutti i loro averi per sfuggire alla vita insostenibile nei loro

Paesi di provenienza e offrire un futuro a se stessi e ai propri cari. Le riprese lungo il cammino percorso sono state abbinate ai filmati girati dai migranti, con i telefonini, che hanno presentato anche le ore di trepida attesa per poter effettuare l'ultimo balzo dalla Bosnia all'Italia. Quanto potuto vedere al cinema di Isola non ha lasciato nessuno indifferente. Visibile la commozione sui volti di alcuni spettatori, l'incredulità di fronte alla violenza fatta vedere. Un pomeriggio che ha voluto far meditare sul fenomeno dei migranti, che spesso si vede in TV, che appare tanto lontano e che, invece, ha per teatro il nostro territorio. I presenti hanno poi interloquito con gli autori e con Andrea Bartole, segretario della CAN Costiera a fungere da moderatore.

SEMINARI DI LINGUA E CULTURA ITALIANA 60.ESIMA EDIZIONE

Agli inizi di novembre si sono svolti a Capodistria i tradizionali seminari di lingua e cultura italiana per i docenti delle scuole della Comunità nazionale italiana. A curare la sessantesima edizione dell'iniziativa sono stati il Consolato generale d'Italia a Capodistria, la CAN Costiera, l'Università popolare di Trieste, in collaborazione con l'Istituto per l'istruzione della Repubblica di Slovenia. Al centro dell'attenzione la cura delle relazioni in classe dopo in sofferto periodo del Covid, i mesi di didattica a distanza. Altro tema la valutazione dello studente o dell'alunno e ancora l'autorità, a volte carente degli adulti. Con importanti relatori si è cercato di fornire agli insegnanti delle nostre scuole e ad alcuni loro colleghi che insegnano italiano come lingua d'ambiente negli istituti sloveni, strumenti per affrontare meglio il loro lavoro in classe, per creare come è stato detto ambienti di apprendimento sicuri e stimolanti. Ad ospitare le lezioni la Scuole elementare slovena in Bonifica, dove operano temporane-

amente ancora alcune classi della "Pier Paolo Vergerio il Vecchio, in attesa che il loro Collegio dei Nobili sia restaurato. Lezioni e laboratori sono stati tenuti dalla professoressa Serafina Pastore, docente di Didattica generale all'Università di Bari, con la prima giornata di lavori aperta in buona parte ad un pubblico più vasto e all'inaugurazione solenne presso il Teatro cittadino. Ha previsto come da tradizione un momento aperto al pubblico più largo, con la cerimonia di inaugurazione al Teatro comunale. Cenni di saluto sono stati porti dal Console generale d'Italia a Capodistria, dott. Giovanni Coviello, dal Presidente della CAN Costiera, prof. Alberto Scheriani e dai rappresentanti degli altri enti organizzatori. Unanime la valutazione che i seminari siano un appuntamento

tradizione di alto valore dove sia possibile perfezionare la conoscenza dell'Italiano e apprendere nuove nozioni Per il deputato al parlamento sloveno, Felice Žiža, le scuole italiane devono essere di assoluto prestigio e di riferimento per tutto il territorio. Ospite d'onore dei seminari lo psicoanalista argentino, ma da anni residente a Trieste, Aldo Raoul Becce, che, dopo l'introduzione della consulente pedagogica italiana in Slovenia, Marisa Semeraro, ha trattato il tema dei limiti precisi che gli adulti devono porre ai giovani nel loro periodo di sviluppo.

Trgo ABC

PE KOPER: Konstantin De Ferrer, 041 382 381
 PE NOVA GORICA: Tomas Peršolja, 041 376 445

dr. Danilo Türk

Dr. Danilo Türk je bil predsednik republike od 2007 do 2012.

Mariborčan, letnik 1952. Bil je prvi slovenski veleposlanik pri OZN 1992, nato pa pomočnik generalnega sekretarja za politične zadeve. Po trinajstih letih se je vrnil v Ljubljano na Pravno fakulteto, kjer je predaval mednarodno pravo, bil je tudi prodekan. Je ustanovitelj Fundacije Danila Türka, ki se posveča predvsem rehabilitaciji otrok, žrtev oboroženih spopadov. Član in drugič zapored predsednik Madridskega kluba, ki združuje 125 nekdanih demokratično izvoljenih predsednikov. Sedež kluba je v Madridu, kjer ima klub zagotovljene prostore, financira pa se iz donacij, ki so bolj ali manj zasebne. "Naša stališča o konkretnih zadevah so zelo jasna, zahtevamo prekinitev vojne v Gazi. Na svetovni ravni izvajamo pritiske, da bi se stanje izboljšalo, ukinjanje revščine, boljši položaj žensk, več investicij v zdravstvo in šolstvo. Sem pa predlagal tudi sklic svetovnega vrha za Svetovni razvoj, ki se bo zgodil leta 2025."

V politiki ste doma. Kako ocenjujete aktualne politične razmere v Sloveniji?

Mislim, da smo v Sloveniji sredi procesa menjave političnih generacij. Proces, ki so ga dolgo odlagali. 30 let so državo vodili ljudje od samega začetka te države. Zelo dolgo obdobje. Toda zamenjava generacij se mora zgoditi, ker nobena politična generacija ni večna. S prihodom nove generacije, ki določene izkušnje že ima, dodatne pa pridobiva, nastajajo tudi zelo nenavadne situacije, nesporazumi itd., kar je dodatek k resnosti problema. Problem je resnejši tudi zato, ker menjava prihaja v izjemno zahtevnem trenutku. Imamo ekonomsko krizo in mednarodne razmere so postale zelo zapletene in nevarne. Tega prej ni bilo. Do vstopa v EU in do leta 2007/8 je bil nenehni vzpon. Tako smo se odvadili razmišljati, kako je, če pride do inflacije, do ekonomskih težav, če pride do političnih napetosti. Te so bile tudi prej, ampak ne tako hude. Zdaj je težje. V tej situaciji se bo morala nova generacija znajti in poiskati pot naprej. Ali jim bo to uspelo ali ne, bomo videli.

Zanimivo, da obdobje od osamosvojitve do danes zaznamuje bipolarnost. Na eni

strani je Janša, na drugi pa vsi ostali. Janša je že trikrat vodil državo in vemo kako, a ne znamo dopovedati ljudem, da to ni človek/politik, ki bi jo vodil v svetlo prihodnost.

Politika ni intelektualna razprava, politika je boj. V tem boju, ki je boj brez uporabe orožja, je potrebno imeti določene adute in Janša je očitno zelo talentiran pri vzpostavljanju stranke, ki ostaja tradicionalno kompaktna, je dovolj močna in stabilizira določen del slovenskega političnega polja. Ta je sicer manjšinski, ampak je pomembnejši, ker je dobro organiziran in verjame v vodstvo svoje stranke. Tega ni v nobeni drugi stranki, zlasti pa ne na levi. V letih 2006-8 sem verjel, da bo z nastankom novih strank v Sloveniji prišlo do višje kakovosti političnega življenja v celoti. No, danes lahko rečem, da se to ni zgodilo. Da smo imeli kar naprej pojavljanje novih strank, ki niso dolgo trajale, na drugi strani pa kompaktno, dobro organizirano in trdno vodeno stranko, ki je preživela večino teh 30 let. Kolikor vidim, bo živela še naprej.

S tem imamo problem tudi mi, volivci. Ko gremo na

volitve, volimo neJanšo, vseeno kdo je – samo da ni Janša. V zadnjem času smo se že dvakrat opekli, vlade so padale in je Janša vedno znova prihajal na oblast. Tako kot se zdi, nismo imeli sreče niti na zadnjih volitvah niti s to stranko, ki ima večino v parlamentu, niti s to vlado.

Stranka, o kateri govorite (Gibanje Svoboda), še vedno lahko naredi popravni izpit in se organizira tako, da bo lahko končala svoj mandat. Govorim o sedanjí koaliciji. To je možno in mislim, da tudi je uresničljivo, kajti ta koalicija ima večino parlamenta.

Mar ni leto in pol dovolj časa, da lahko ocenimo delo vlade

in dovolj za to, da vemo, kam bodo šle stvari? Ali je mogoče voditi vlado tako, kot vodiš podjetje?

Načeloma je odgovor ne, kajti politika in vladanje sta nekaj drugega kot gospodarstvo in management. To so različne kategorije, različne človeške dejavnosti. Ni prav veliko primerov, da bi uspešni gospodarstveniki bili tudi uspešni predsedniki vlad. Ne poznam primerov, da bi lahko rekli, da je uspeh v gospodarstvu kvalificiral nekoga, da bi dobro opravljal naloge predsednika vlade. Seveda verjamem, da bi se moral sedanjí predsednik vlade tega zavedati, da je zdaj na nekem drugem terenu, kot je bil prej. Čeprav je bil že prej državni sekretar na ministrstvu za gospodarske dejavnosti

Mislite da se Golob tega zaveda?

Ne vem, ga ne poznam. Nisem navdušen nad vsemi njegovimi izjavami, ampak to ni zadosti za neko oceno. Politiki dajejo različne izjave, ene škodujejo, tretje se pozabijo, tako da to ni podlaga za dobro ocenjevanje.

Politik/nekdo, ki pride na nek položaj, se mora zavedati, da vsega ne ve, da je treba imeti svetovalca. Po kakšnem ključu jih izbirati?

Niso vse funkcije enake. So funkcije, recimo javne finance, kjer je pravzaprav bazen potencialnih svetovalcev in analitikov manjši, res morate poiskati ljudi, za katere veste, da znajo, da imajo znanje. Znanje je odločilna kategorija pri svetovalcih. Morate izbrati nekoga, ki to, kar bo svetoval, dobro poznal. To je prvi pogoj. Drugi pogoj je sposobnost reči ne. Svetovalci velikokrat zaidejo v položaj, ko hočejo pomagat šefu, mu ugajati in se potem na nek način samocenzurirajo. Ne smejo biti taki. Tretji pogoj s stališča javnega obravnavanja politikov je znan že iz časa Machiavellija – ta je dejal, da mora dober vladar imeti takšne svetovalce, ki mu bodo dvigali pomen, njegajo bodo presojali po tem, kako kvalitetne svetovalce ima. To je zapisal na začetku 16. stoletja, velja pa še danes. Predsednik vlade mora še posebej paziti, da ima okrog sebe ljudi, ki jih lahko samostojno pošlje na razpravo in s svojim delom dvigajo tudi voditeljev ugled. To je tretji pogoj, poleg strokovnosti in poleg sposobnosti reči ne.

Mislite, da je način discipliniranja poslancev, kot se je zgodil prejšnji teden, izključitev Mojce Pašek Šetinc, prava pot, kako stranka dela?

To je zanimivo vprašanje, vam pa moram priznati, da se na stranke ne spoznam prav dobro. Nikoli nisem bil del stranke in ne vem, kako delujejo notranji mehanizmi. Gledano od zunaj so nekatere stranke bolj demokratične, druge manj. Nekatere so bolj kompaktne, nekatere ne. Najslabše je, če imate nedemokratično in nekompaktno stranko, to je slaba popotnica za delo stranke. Vedeti pa morate, da je stranaka lahko kompaktna in uspešna, četudi ni notranje pretirano demokratična. Biti preveč ponosen na demokratičnost znotraj stranke je tveganje, ker to tudi lahko povzroči razpuščenost. Disciplina v stranki mora biti, ampak seveda, v kakšni meri je to potem stvar demokratičnih procesov, kje se to konča, o tem mora kdo drug kaj več povedati. V Sloveniji vidim, da nekatere stranke gojijo lojalnost – lojalnost je pomembna kategorija in mislim, da je SDS tukaj na prvem mestu. Druge stranke so manj pozorne na vprašanje lojalnosti in seveda je zdaj to lahko za stranko slabo. Izključitev Mojce Pašek Šetinc je zelo čudna poteza, težko opravičljiva, seveda pa mi ne vemo, kaj se je dogajalo v stranki, lahko le domnevamo. Ali bo to stranki škodilo, ali pomagalo, pa bomo videli. Bolj verjetno je, da ji bo škodovalo.

Ste optimist glede razvoja Slovenije?

Ne, jaz nisem optimist, sem nekako upajoč, da bo prišlo do neke streznitve ali pa do nekega sporazumevanja. V vseh ključnih trenutkih novejšje slovenske zgodovine so Slovenci našli način napredovanja. Na primer, ko je razpadla Avstro-Ogrska, so vendarle nekako našli pot do mesta za slovenski narod. Naredili so nekaj, kar je slovenski narod ne samo ohranilo, ampak ga peljalo naprej. Isto se je zgodilo po II. svetovni vojni kljub vsemu, kar se že govori kritičnega in hudega in obtožujočega o tistem obdobju, je vendarle Slovenija ostala celota, pridobila je Primorsko, dobila je status republike v federaciji, torej države v nastajanju in se je razvijala v vseh pogledih. V osamosvojitvi je bilo podobno. Našli so se ljudje različnih političnih orientacij in ko je šlo zares, so nekako znali najti skupno pot. Danes je seveda vse to težje, ker ogrožanja, ki jih doživljamo mi, niso tako evidentna. Čeprav smo ogroženi. Če ne bomo imeli prave energetske-ekološke prihodnosti za naslednja desetletja, nam bo na vseh področjih slabo – v gospodarstvu, slabo bo za samozavest nacije in ljud-

BOJANA
LESKOVAR

je se bodo izseljevali. Skratka, razumeti moramo pomembnost trenutka. Še vedno pa so v ospredju parcialni, lobistični interesi in ni videti, da bi nastala neka skupna zavest o tem. Skrbeti pa moramo za svojo prihodnost.

Tudi dogajanje po svetu je katastrofično. Vojna v Ukrajini, dogajanje v Palestini. Ko je Izrael nastal, je nastal na ozemlju, kjer so živeli Palestinci. To, kar se dogaja danes, je eskalacija konflikta, ki traja od leta 1947, Izraelci so pozabili, da so to ozemlje zasedli.

Judje pa govorijo, da so tam živeli že pred 4000 leti.

Je ta konflikt sploh rešljiv brez dolgotrajne vojne? Na današnji dan, 7. 11., je bilo 10.000 mrtvih, 3.000 otrok.

To je pekel na Zemlji, največje pokopališče na Zemlji, največje pokopališče otrok. Težko je reči, kako se bodo stvari razvijale naprej. Nihče nima te moči, da bi lahko dosegel ustavitev vojne. Te sile ni videti nikjer, zato se zdi zelo verjetno, da se bodo te vojne nadaljevale, ne nujno z isto intenzivnostjo, ne nujno z enako količino uničevanja, ne s tako številnimi žrtvami, lahko pa se začasno prekinejo in potem spet izbruhnejo. In tako je bilo na Bližnjem vzhodu stanje vse od I. 1948 do danes. Paradoks je, da je ameriški svetovalac za nacionalno varnost Jake Sullivan še dva tedna pred 7. oktobrom razlagal, da Bližnji vzhod živi v miru in da tako mirno ni bilo že desetletja. To je trajalo dva tedna, potem pa se je na Bližnjem vzhodu zgodilo nekaj, česar svet ni videl že desetletja v smislu vojne in v smislu politične dezintegracije. Ni jasno, kako naj se to regijo pripravi v sodelovanje.

Se je tukaj pokazalo, kako nemočna je OZN-a?

OZN je toliko močan, kolikor to hočejo države članice. Premirje bi morale zahtevati vse države, tudi ZDA, moralo bi biti resno premirje, ampak Izrael očitno tega ne sprejema, z orožjem hoče doseči več kot to, kar je dejansko dosegljivo, zato je situacija nepredvidljiva.

Danes sem brala tudi, da so demonstracije Judov proti temu, kar počne Izrael, v Franciji in Nemčiji prepovedane? Moč izraelske države, ki je sploh ne poznamo?

Judje so predvsem zelo heterogena skupnost. Dolgo časa sem živel v NY in poznal veliko Judov, ki jim sploh ni bila všeč nacionalistična politika Izraela. So izrazito liberalno orientirani v svojem prepričanju, daleč od nacionalizma, daleč od represivnih idej, ki jih vodi Netanyahu in njegova koalicija. Judje so kompleksna nacija, stara, izredno sofisticirana in izredno zapletena. Da so mnogi ljudje zdaj proti politiki Netanjahuja, ni tako presenetljivo. Tega ne bi smeli omejevali. Zaskrbljujoče je, da se omejuje svoboda izražanja v odnosu do tistih, ki imajo nekaj pametnega za povedati. A bo iz tega nek resen rezultat, tega ne vem. V Ameriki takšne prepovedi ni, tam demonstracije so. V NY je ogromno Judov, ki so prišli na demonstracije in ki so se izpostavili nevarnosti zaradi načina, kako demonstracije potekajo, nekaj jih je pristalo v zaporu. Kako je to v Evropi in kaj hočejo Nemci in Francozi doseči, mi ni jasno. Ampak glejte, Nemcem in Francozom je na Frankfurtskem knjižnem sejmu svoje povedal Slavoj Ži-

žek, kar je bilo zelo dobro in zelo poučno. **A se strinjate s slovensko zunanjo politiko?** Slovenske zunanje politike ne jemljem kot nekaj definitivnega. Je v razvoju, utemeljena v okviru EU in NATA. Tisto, kar ji manjka, je prepričljivo vodenje dnevne politike in vmesnih faz. Problem je, da za določena področja ne uspevamo ustvariti dobre, prepričljive politike. Seveda je lahko biti kritičen, a zunanja politika je zelo zahtevna naloga in mislim, da je bilo nekaj dobrih potez. Recimo, glasovanje v generalni skupščini, ki je zahtevalo prekinitev ognja v Gazi, to je bila dobra poteza. Dobra ne samo v etičnem smislu, ker je to pač prava stvar, ampak tudi v taktičnem. Slovenija bo čez par mesecev v varnostnem svetu in tam se bo tehtalo različne rešitve. Pravilno je, da si Slovenija preprosto ne zapira vnaprej prostora za pogajanje o iskanju teh rešitev. Slovenija v VS ne bo imela velike vloge, ker so tam najpomembnejše članice velike sile, imela pa bo glas in če bo imela kaj pametnega za povedati, se bo ta glas slišal in upošteval. Zunanjo politiko je treba graditi iz koraka v korak. To ni nekaj, kar vi enkrat zapišete in to je to. To je nekaj, kar delate ves čas. Je sestavljena iz tisočerihih drobnih ali pa večjih, manj vidnih, več vidnih korakov. Mora se nekako prepoznati. Tisto, kar se mi zdi ključno, je dobro vodenje. Na ravni vlade, na ravni parlamenta, zunanje ministrice. Kar pa ni lahko, ker smo nekoherentna družba in imamo o vsaki stvari več različnih mnenj. **Vsak, ki pride v slovenski politiki na malo pomembnejše mesto, doživlja dnevne napade. Najhuje, kar se je vam zgodilo – eno od – je bila falsifikacija dokumentov,**

delo SDS-a o vaši vlogi v aferi Velikovec. Odzvali ste zelo dobro, razkrili zadevo, tako kot je treba, tudi pravočasno. Vedno znova se sprašujemo, kaj je treba v takih primerih narediti, da se ne bi več dogajali. Če bi to vedel, bi začel zaračunavati političnim strankam. Ne vem, kaj je treba narediti. Laži v politiki vedno so in bodo, v vsakem nacionalnem političnem prostoru delujejo specifične laži. Ta tip političnih laži, ki se veže na neko falsifikacijo preteklosti, je pri nas precej vpliven. Verjamem, da bo to s časoma popustilo, ne vem pa, koliko časa bo to še trajalo.

Takrat, ko niste dobili drugega mandata, naj bi bila odločilna vaša izjava, da je tema o povojnih pobojih drugorazredna.

Politiziranje te teme je drugorazredna politika. To je bila seveda ponesrečena formulacija, ki je omogočila zlonamerne interpretacije. Politik se mora čuvati takih stvari. To se je zgodilo na dan praznovanja osmega marca in res sem bil takrat prepričan, da moramo na tak dan misliti na enakopravnost žensk. Poleg tega sem takrat prišel z nekega potovanja v tujini in nisem spremljal vsega dogajanj v dneh pred tem. Če bi jih, bi bil previdnejši, izbral bi drugačno terminologijo. Toda pustimo to. Osmi marec je pomemben datum, s pomembno simboliko pa tudi dosežki. Prav je, da je tudi danes aktualen. Moram reči, da me zabava, ko danes vidim te mlade aktivistke, ki delajo nove umetniške projekte in odkrivajo Vido Tomšič. Ona je izbrila tezo, da mora ženska zaslužiti svoj denar, da je to osnovno za njeno enakopravnost.

Kako je predsednikoval vaš naslednik Borut Pahor?

Po svoje, precej drugače, kot sem predsednikoval jaz. Normalno, saj je tudi drugačen človek. To javnost ve.

Vas je Pahor kdaj poklical, povabil na razgovor, povprašal za mnenje?

Ne.

Nikoli?

V desetih letih sem bil trikrat pri njem, vsakič na svojo pobudo, ker sem mu hotel povedati neke informacije. Sprejel jih je, sam pa ni dal nobene pobude. Tega pa tudi nisem pogrešal.

Je druga za vami, Nataša Pirc, dobila vašo podporo že, ko je kandidirala?

Vedno mi je bila simpatična, »jezična doktorica«, ki zna argumentirati. In tudi veliko stvari zna, takih, ki so pomembne za politično funkcijo. Je bila tudi edina, ki me je prosila za politično podporo. Ostali kandidati niso mislili, da bi moja podpora kaj pomagala. Mislim, da je s stališča slovenskega nacionalnega mentalnega zdravlja dobro imeti predsednico. To gre malo tudi zunaj standardnih okvirov, ki obstajajo. Upam, da ne bo preveč podlegala diskurzu, ki ga je slovenska politika ustvarila v tridesetih letih. Izkoristiti bi morala priložnost, da je ženska in da lahko marsikaj naredi drugače.

Celoten intervju lahko preberete na www.obalaplus.si

Politika bi morala poskrbeti za stabilno podjetniško okolje

V Restavraciji Marina Portorož je v podjetniški kavarni potekal zanimiv pogovorni večer Kluba slovenskih podjetnikov.

POSŁANSTVO SBC – KLUBA SLOVENSКИH PODJETNIKOV JE ZDRUŽEVANJE USPEŠNIH LASTNIKOV SLOVENSКИH PODJETIJ.

Po tem ko je Klub slovenskih podjetnikov (SBC) sredi meseca na Brdu pri Kranju pripravil drugi Festival podjetništva, na katerem so številni podjetniki izpostavili potrebo po krepitvi podjetniške miselnosti in opozorili na slabo stanje v državi, je Restavracija Marina Portorož 15. novembra gostila podjetniško kavarno. Povezovalc večera Andrej Kraševac se je z gosti, sicer člani SBC – Marinom Furlanom iz podjetja Intralighting, Matjažem Murkom iz Mennyacht in Margherito Pahor Glavina (MPG Lab) pogovarjal o zanimivih in aktualnih temah. Pogovor so začeli z anekdotami iz svoje podjetniške kariere in ga kon-

čali s potencialnimi rešitvami za slovensko gospodarsko-politično situacijo. Podjetniki so v svojih razmišljanjih izpostavili pomen odgovornega podjetništva, ki se začne s spoštovanjem delavcev in sodelavcev. Dotaknili so se izzivov na področju kastrovanja in upravljanja s človeškimi viri ter odnosa slovenske politike do podjetništva. Izrazili so željo, da bi politika imela zanje večji posluš. Podobno, kot je že na Festivalu podjetništva na Brdu pri Kranju povedal predsednik SBC Joc Pečičnik, so tudi oni izpostavili nujnost sprememb na področju obremenitve plač, ki bi lahko pripomogle h konkurenčnosti pri privabljanju delovne

sile.

Prav širitvi podjetniške miselnosti in zavedanju pomena o tem, kako pomembno je odgovorno podjetništvo za razvoj in blaginjo celotne družbe, je namenjen Festival podjetništva. Klub slovenskih podjetnikov sicer združuje 429 članov in bo prihodnje leto obeležil deseto obletnico delovanja. Njihova temeljna prizadevanja temeljijo na izboljšanju poslovnega okolja v Sloveniji, spodbujanju poštenega podjetništva, pospeševanju mednarodnega delovanja, dobrotelčnosti in gojenju »gentleman« kulture med člani.

PODJETNIKI MENIJO, DA BI JIM POLITIKI MORALI BOLJE PRISLUHNITI.

DRŽAVA BI PO MNENJU PODJETNIKOV MORALA POSKRBE TI ZA STABILNO PODJETNIŠKO OKOLJE.

VEČERA V RESTAVRACIJI MARINA PORTOROŽ SO SE UDELEŽILI UGLEDNI GOSTJE.

KATJA PEGAN

NEMOČNI

Ne vem, kako je z drugimi, ampak mene ta zverinskost v Gazi frustrira. Nič ne morem, lahko se jezim, izmenjujem mnenje z enakomisležimi, se prepiram z dvomljivci ali pa sem tiho, kot smo vsi. Niti dejstvo, da imamo v gledališču na programu mladinsko oz. družinsko predstavo Dnevnik Ane Frank, ki pooseblja zločin, ki so ga nacisti izvajali nad Judi, kar danes predstavlja metaforo za zločin, ki ga različne države izvajajo nad otroki drugih narodov in držav, včasih pa tudi nad lastnimi, ne zmanjša frustracije; ker ne naredimo nič. Predstava o tem je veliko več kot nič, seveda. Lahko je sploh ne bi igrali in mladi ne bi imeli možnosti, da se ob srečanju z njo srečajo s strahom, krivico, smrtjo in upanjem sovrstnikov v drugih časih ali drugih krajih. Ampak ker je svet globalna vas ali še bolje družbena omrežja, se lahko tudi izključimo, kadar želimo in kadar nam je dovolj. Tako ne bomo v nedogled gledali, kako padajo bombe na palestinske otroke, na bolnice, na nemočne prebivalce Gaze. Ne bomo več gledali masakra na območju, velikem kot je naša Obala, kjer je štiri milijone ljudi ujetih v zverinsko blaznost izraelskega vodje in njegovih vojaških sil. Ne bomo več gledali obupanih mater, ki so svojim otrokom napisale imena na dele teles, da bi jih lažje identificirale. Se lahko malo bolj poglobimo v to? Si lahko predstavljate, da to naredite svojemu otroku? Da veste, da vam prav nihče na svetu ne bo pomagal in da bo vaš otrok skoraj zagotovo mrtev; vse, kar bi radi, je, da bi ga našli in pokopali. Starši kot kakšna Antigona iščejo svoje otroke, sorodnike. Da bi jih pokopali. Ne, tega nočemo več gledati. In tega ne dovolimo gledati svojim otrokom. Ker to se ne dogaja nam, ampak nekje daleč, na drugem planetu ali v literaturi, kjer se še vedno dogaja etnično čiščenje, saj smo pri nas doma to že zdavnaj presegli. Ampak ali lahko čisto zares pozabimo na generacije palestinskih otrok, ki ne bodo nikoli zrasli in oblikovali svojega naroda in družbe? Ne zmoremo se o tem prav zares pogovarjati z otroki, ker smo sami nemočni. Podobno težavo smo imeli tudi s pravljico Deklica z vžigalicami H. C. Andersena. Razlike med otroki, ki srečni s starši berejo pravljice, in drugimi, ki prav ta hip zmrzujejo in umirajo od lakote, mogoče ne tako daleč od nas, ne znamo pojasniti otrokom (razen če smo verski fanatiki in je takšna božja volja). Zakaj je deklica lačna, raztrgana, umazana? Zakaj je revna? Zakaj ne sme domov, če ne proda vžigalic? Zakaj ji nihče ne pomaga? Smo mi revni? Zakaj? Smo mi bogati? Zakaj? Kaj je to umreti? Pravljice so skladišče vprašanj in vedno lahko najdemo odgovor, ki se skriva v njih. V tejle bi verjetno morali priti do spoznanja, da se človeška moč skriva v medsebojni pomoči. Filozof v knjigi Modrosti srca postavlja otrokom takšna vprašanja: »Je ta medsebojna pomoč res le stvar posameznikov? Bi morala biti navzoča tudi med ljudstvi? Kako jo dandanes spodbuja naša družba, naša država? Mnogi strokovnjaki za prazgodovino menijo, da je šibko in nebogljeno bitje, kakršen je človek, pred več milijoni let prekašalo vse druge živali prav zaradi medsebojne pomoči. Se vam ne zdi, da danes nemalokrat pozabimo na njeno moč?«
Kaj pravijo otroci v nas?

LEON MAGDALENC

SLOVENIJA GRE (SPET) NAPREJ

Začelo se je leta 1985. Takrat se je na TV-zaslonih pojavil marketinški spot Slovenija moja dežela, za mnoge še vedno eden najboljših oglasov na teh tleh in za mnoge prvi pobudnik naše osamosvojitve ali pa postavitve na zemljevid takrat še vedno razdeljene Evrope. Zares pa smo se na to geografsko entiteto postavili leta 2000, ko smo se uvrstili na Evropsko prvenstvo v nogometu. Takratno pot je zaznamovala navijaška pesem Slovenija gre naprej v izvedbi Zorana Predina, Vlada Kreslina in Pera Lovšina. Srečale so se tri ključne komponente naše državnosti iz kratke preteklosti procesa osamosvajanja. Na prvem mestu je bila množična kultura. Ta je skozi glasbene prakse od rocka, punka do novega vala in Laibachov v temeljih zamajala socrealistično produkcijo državne kulture prav preko frontmenov Pankrtov in Lačnega Franza ter samosvojega Kreslina. Zraven je bil šport. Nogomet kot najbolj globalni šport je takrat pod vprašaj postavil identiteto Slovencev kot deželo alpskih smučarjev in skakalcev. Janezki nismo bili več »eni hribovci, ki se mečemo na glavo«, temveč nevarna ekipa žogobrcarjev, ki se enakovredno kosa z velikani na travnatih terenih in prebudila se je ideja, da se politično pridružimo družini z imenom Evropska unija. To prvo leto novega tisočletja nas je pesem Slovenija zgrabila prav s svojim dvojnim pomenom. Ni šlo le za uvrstitev na nogometno prvenstvo, šlo je za nekaj več. Za zavedanje, da gremo kot država naprej. Ko smo potem postali del evropske družine, smo nehali iti naprej. Nismo si znali odgovoriti niti na vprašanje, kaj zdaj, niti na vprašanje, zakaj se ne moremo več uvrstiti kot reprezentanca na nogometna prvenstva. Potem se zgodi leto 2022. Slovenci dobimo na papirju najlažjo kvalifikacijsko skupino za uvrstitev na Euro 2024 in Robert Golob z ekipo Gibanja Svoboda na smešno lahek način pomete z vsemi na državnozborskih volitvah in to s pričesko, ki je še najbolj spominjala na zvezdnika Zlatka Zahoviča iz sanjske ekipe Eura 2000. Na papirju je imel odprto pot, da se skupaj z nogometaši popelje v zgodovino. V takšnih situacijah se zgodi ravno nasprotno. Najlažja pot postane najtežja, kar predsednik vlade Robert Golob dobro občuti na svoji koži nekaj zadnjih mesecev. Z nogometaši smo to težko pot hodili vse do zadnje tekme. Nekajkrat bili nad predstavami tako razočarani, da nas je minila pot v Nemčijo. Še dobre pol ure pred koncem zadnje tekme je bila nevarnost, da se nam zaprejo vrata in bil bi paradoks, če bi nam to naredil nogometaš iz Kazahstana Roman Orazov, ki si služi kruh na obali. Nogometaš, ki igra za koprski klub. Ostalo je zgodovina. Čudežen gol pet minut pred koncem in drugič se bo Slovenija podala na nogometno prvenstvo stare celine in upam, da jih bo tja spremljala pesem Slovenija gre spet naprej. Fino bi bilo, da bi pesem prestopila navijaške vrste in postala politična sila, da se res spet nekam premaknemo.

ANDREJ MREVLJE

NY VS LJ

Kovidu v zahvalo sem si privoščil kratke počitnice od New Yorka. Prva etapa mojega potovanja je minila brez dogodkov razen zavida nja desetletnemu fantu, ki se je valjal v udobni postelji prvega razreda, meni je uspelo pridobiti zgolj economy plus razred, ki ima nekaj več prostora za noge. Nisem mogel vedeti, da bo tema gentrifikacije prva, na katero bom naletel tudi v Ljubljani. Na nacionalki sem namreč ujel poročilo o strmo naraščajočih cenah ljubljanskih nepremičnin, predvsem novogradenj kot so Schellenburg in novi Šumi. Postaja Ljubljana mesto za petičneže, bogataše, mesto z visoko stopnjo gentrifikacije? Pred nekaj leti sva z ženo razmišljala, da bi si v stari Ljubljani kupila stanovanje. Mesto nama je bilo všeč, našla sva lokacijo, ki ja takrat stala dva tisoč evrov na m2. Danes bi bila cena trikrat večja, najbolj luksuzne novogradnje dosegajo cene do deset tisoč in več evrov na kvadrat. Milijoni evrov za nakup stanovanja bolj kot potrebo po udobju potrjuje statusni simbol novih petičnežev. Če Ljubljano vznemirjajo novi bogataši, ki si lahko - v glavnem z gotovino - privoščijo stanovanje za deset milijonov evrov, potem jim je treba povedati, da bi za isto ceno v New Yorku lahko kupili večje stanovanje in najeli 30-letni kredit po zelo nizki obrestni meri. Zakaj Ljubljana in ne New York? Bogataši iste kategorije tam svoj denar namesto za nepremičnine razmetavajo v ultraekskluzivnih klubih, v visoko specializiranih pralnicah perila, za prevažanje s helikopterji, za na tisoče dolarjev drage večerje v restavracijah. Denar jim drsi s prstov za super telovadnice, najboljše plačane zdravnike, varuške otrok in psov. Teh ljudi v New Yorku ne srečaš na ulicah. Že dolgo se izgibajo nevšečnostim, ki jih prinaša mestno življenje. Ni potrebno, da si milijarder, dovolj je, da si eden od navadnih bogatašev in privoščiš si lahko inačico življenja, ki ti omogoča, da se ne drenjaš po ulicah z ljudmi, zdaj delovno silo bogatašev, ki jim pripada nevidni New York. Gre za dobro plačane zasebne kuharje z minimalno letno plačo okoli 150 tisoč, hišne upravitelje, ki se ukvarjajo z logistiko premožne družine, so specializirane osebe, novi bogati razred pa jih plačuje po 350 tisoč dolarjev na leto! Tudi zdravje - ali vsaj poraba - veliko časa in denarja za občutek duševne in telesne pripravljenosti - je postalo eden najbolj iskanih luksuznih izdelkov v mestu. In še in še. Bo Ljubljana novi New York? Ljubljana je v obdobju prvotne akumulacije kapitala, ki prerazporeja družbeno ureditev, recimo temu gentrifikacija ali razslojevanje. Do pravega kapitalizma, ki bo popolnoma iztrebil srednji razred, kateremu so nekdanj pripadali vsi izobraženci, ima Ljubljana še dolgo pot. Meni se Ljubljana zdi intelektualno še vedno precej živahna. Pustimo politiko ob strani, naj se še naprej ukvarja s kravami. Skrbeti nas bo moralo šele takrat, ko nam bodo nad glavami hrumeli zasebni helikopterji.

DORJAN MARUŠIČ

BAZEN

Pred meseci sem pristal, da bom ponovno tekmoval. Pred več desetletji sem uspešno plaval v svojih kategorijah v veliki konkurenci, saj je naša prejšnja država štela nad 20 milijonov prebivalcev. Torej, odločitev je padla. S tesnim prijateljem in kolegom Borisom se bomo s soprogama, Alenko in Heleno, odpravili v Kolumbijo na Medigames, medicinske svetovne igre. Po sklenjenem dogovor so stekle priprave, predvsem tekmovalne. Zaprotil sem trenerja PK Koper, Dušana za načrt, spremljanje in nadzor vadbe. Vsi poznavalci športa dobro vedo, kako se je v desetletjih način vadbe spremenil, v vseh športih, ne le plavanju. Na kratko, kakovost treninga je presegla kvantiteto. Navkljub vsemu pa je ostala monotonost prepotrebnih zaveslajev v bazenu, do obrata in nazaj pa spet in spet. Vseeno je potrebno preplavati veliko dolžin, čim več in čim bolj pravilno. Preostane le štetje zaveslajev, bazenov, prepevanje - vse, le da čas hitreje mine. Pa odplavaš tudi v možganskih tokovih, stari spomini privrejo na dan. Pred skoraj petdesetimi leti sem, takrat še mlad plavec v PK Koper, sodeloval na kriznem sestanku reševanja »naslednje sezone«, dokler ne bo zgrajen nov pokrit bazen v Kopru. Naslednje leto se je razvleklo v desetletja. Sedaj imamo zavidanja vreden dom vodnih športov. Dom, kjer srečaš nosilce evropskih medalj, kandidate bodočih prvakov, vaterpoliste, študente, predšolske bodoče delfinčke, rekreativce. Plavanje je na obali doma, voda je naša in mi smo voda. Nazaj v Kolumbijo, Pasti Bogote, prostrani in tipični glavni trg in začetki mesta, Zipaquira s podzemno katedralo v opuščnem rudniku soli, Salent kot eno najlepših kolonialnih kolumbijskih mest, dolina Cocora z drevesi »Wax Palm« in Medellin, »Mesto večne pomladi«, kjer so preživeli obdobje Pabla Escobarja in nasilnih tolp z inovativnim programom urbanega razvoja, izjemen primer sodobne urbane transformacije. Cartagena, ob vseh lepotah mesta tudi prizorišče tekmovanj. Tekme, spopadanje s sotekmovalci, kisikov dolg, težke roke in noge v zadnjih metrih. Premalo treninga, a radost ob stopničkah, radost za trden sklep: » Naslednje leto spet, nove priprave so se že pričele!«
Poiščimo vzgib za dolgoživo aktivnost. Prav ta slednja je največja naložba v naše zdravje, v kakovostno in samostojno življenje. Skratka, prisluhnite si in izvedite naložbeni premik v aktivnost. Namenite vsaj pol ure vsak dan v tednu v aktivno vadbo, zmanjšajte tveganje za kronične nenalezljive bolezni. Družite in povezujte se, izmenjujete izkušnje ter vsaj posredno zmanjšujete stres. Vrnili smo se polni vtisov, videli lepote in nevarnosti Kolumbije, uživali v družbi in se čudili neurejenosti, morda pa bolj lahkotnemu življenju pri njih. Ponovno sem spoznali, da smo res obdarjeni z našo domovino, zato poskrbimo za njeno dolgoživost! Naš »bazen« je najlepši!

Praznični december v Gledališču Koper

Na mesec dobrih želja, prijateljskih objemov in iskrenih stiskov rok pa tudi veselja, zabav in praznovanj doma ali na prostem so se v Gledališču Koper dobro pripravili. Z izbranim decembrskim programom želijo nagovoriti tako zahtevnejše občinstvo kot tiste, ki si želijo sproščenega smeha, predvsem pa – mlade.

Laponska, foto: Jaka Varmuž

V koprskem gledališču v prazničnem decembru napovedujejo več kot trideset dogodkov. Polovico so jih namenili najmlajšim, ki jih bo po ogledu predstav obiskal in obdaroval dedek Mraz, polovico pa odraslemu občinstvu, pri katerem stavijo predvsem na lastne uspešnice: na komedijo Cristine Clemente in Marca Angeleta **Laponska**, ki

se dogaja na božični večer in prevprašuje mejo med lažjo in resnico (1. 12.); na mladostno razigrano in kljub tragičnemu koncu vendarle vedro uprizoritev Shakespearove drame **Romeo in Julija** v koprodukciji z gledališčem iz Banjaluke (9. in 10. 12.); na glasbeno-plesno komedijo Willyja Russella **Sanja Valentin** (23. 12.) in na največkrat nagrajeno uprizoritev

Romeo in Julija, foto: Dejan Rakita

Gledališča Koper, Vojnovičevo dramo o bolečem soočanju s preteklostjo **Jugoslavija, moja dežela** v koprodukciji z gledališčem iz Prijedora (28. 12.). Leto bodo v Gledališču Koper sklenili s koncertom. Na silvestrski večer bodo ljubitelji glasbe lahko prisluhnili glasbenemu sprehodu med najlepšimi valčki, priljubljenimi popevkami, mjuzikali in opernimi

napevi v izvedbi **Obalnega komornega orkestra** ter solistov Tjaše Fajdiga in Žige Laknerja pod taktirko maestra Patrika Grebla. Razlogov za obisk Gledališča Koper v prazničnem decembru je torej dovolj. Vse, kar potrebujete, je le nekaj prostega časa in pravočasna rezervacija vstopnice. V Gledališču Koper vas vabijo, da jih obiščete!

Jugoslavija, foto: Igor Motl

Obalni komorni orkester

Oto Rimele, Beležke

Oto Rimele je slikar, vizualni umetnik, avtor večpredstavnih prostorskih postavitev in glasbenik.

Njegove slikarske podobe so konstrukcijsko zasnovane tako, da omogočajo sevanje barvne svetlobe. So vsebinsko precizno postavljene v prostor razstavišča in dosegaajo vzpostavljane nematerialne barvne komunikacije: njegove slike-objekti namreč omogočajo, da svetloba v prostoru prehaja v svetlobo podobe, ki se nato reflektira v območje stene in se auratično širi kot nematerialna substanca komunikacije.

Njegovo delo bi lahko označili kot "slikarstvo svetlobe", kot obliko "spiritualnega minimalizma" v kontekstu metamodernističnega slikarstva.

Leta 2004 je prejel nagrado Prešernovega sklada za slikarsko razstavo Iluminacije v cerkvi nekdanjega samostana v Kostanjevici na Krki.

Ob njegovem delu:

»Govor je o zaustavitvi, ki se napenja v rob, torej tja, kjer se stikata zavest in nezavedno, tja, kjer v nepomirljivosti nastaja sevanje materije in duha, ki sta postala Eno.«

»Oblika vzpostavljanja sevanja je odnos med posameznimi energijskimi centri. Skupaj tvorijo nematerialni plašč, obliko drame sevanja.«

Oto Rimele: Beležke (Materija – Material – Materija), januar 1991

TOMI VUGRINEC iz Lucije - galerist v Vidmu

GALERIJA PUNTO je stičišče Lepega in uresničitev sanj

VEDNO JE BIL NA TI Z UMETNOSTJO, OBDAN Z LEPIM. PET LET JE DELOVAL KOT KUSTOS V ZNAMENITI VILLI MANIN V VIDMU IN BIL POMEMBEN ČLEN NAJBOLJ OBISKANIH RAZSTAV VSEH ČASOV, KI SO PRITEGNILE PREKO 120 TISOČ OBISKOVALCEV IZ VSE EVROPE. REKORD, KI GA MENDA ŠE NIHČE NI PORUŠIL, A TA ZGODBA SE JE ZARADI NOVIH OBLASTI ŽAL IZPELA. ČUDOVITA VILA, KAMOR SMO ZELO RAD ZAHAJALI TUDI SLOVENSKI LJUBITELJI UMETNOSTI, ŽE DOLGO SAMEVA. TOMI JE TAKO ZAČEL NOVO POT NA PODROČJU MODE, KI JE BILA ZANJ VSELEJ ENAKOVREDNA UMETNOSTI. O NJEJ JE PREDAVAL, PISAL, JO HVALIL, KRITIZIRAL IN JO VEDNO – LJUBIL. A SVOJO POT JE TOMI, KI JE OTROŠTVO IN DEL MLADOSTI PREŽIVEL V LUCIJI, ZAČEL V TURIZMU, BIL KAR DOLGO IN TUDI RAD V KOMPASU V PORTOROŽU, NATO JE DELAL V STUDIU MODERNA V KOPRU. SOVRAŽIL JE MORJE POLETI, GA OBOŽEVAL POZIMI IN SE ZA 30. ROJSTNI DAN VPRAŠAL, ČE JE TO TISTO, KAR HOČE V ŽIVLJENJU. ODGOVOR JE BIL JASEN IN KOT PRAVI – BOLEČE PREPROST: »NE.« POGOSTO SO MU V ŽIVLJENJU OB PRAVEM TRENUTKU PRIŠLA NA POT NAKLJUČJA, KATERIH POMEN JE PREPOZNAL, KAJTI NOBENA VRATA SE NE ODPREJO BREZ POMENA. TAKO JE ... IN PIKA. PUNTO. TO JE NJEGOVA NOVA, PRAVA ZGODBA.

OBALA

Že dolgo živi v Vidmu. Pogreša obalo? »Ni, bi rekli Italijani ... malo ja in malo ne. Kot pesem Loredane Berte Il mare d'inverno, ima morje zame čar samo pozimi. Sprehod po solinah, spokoj morja, zdravo bičanje sveže burje - to pogrešam. Poletne obale ne maram: gneče, zastojev na cestah, revne ponudbe s pretiranimi cenami, to pač ni moja skodelica čaja. Ne maram posploševanja, a vendar vidim, da so ljudje na obali zaspani, razočarani, nenavdahnjeni. Kot bi jim življenje in morska voda bežala z dlani. Podoba mest se je z leti spremenila in zdaj stežka najdem prostore, ki bi

me popeljali v otroštvo. Spomine čuvam v sebi, sem pridem le zaradi družine, sorodnikov, če je res nujno. Za vse ostalo imam Videm, kjer je moje gnezdo, moj dom, moj mož, najin maček Stitch. Ko začutim kanček domotožja, si v svoji novi galeriji Punto na gramofonu zavrtim svojo najljubšo slovensko pesem vseh časov – Poletno noč Marijane Deržaj in v nosu čutim vonj borovcev, v ustihokus soli ... in sem Doma.« Že kot otrok je bil drugačen. Močno radoveden, zgovoren, neustavljiv in neposreden, po horoskopu dvojna tehcnica. In tehnice, vemo, ljubijo vse, kar je lepo: jezike, ljudi, filme, gledališče, zgodovino, modo, fotografijo, glasbo – umetnost, s katero se ni srečal nemudoma, a je bila ves čas tu, sottofondo. Po končani srednji Turistični šoli v Izoli se sicer ni uspel vpisati na študij umetnosti v Ljubljani, a se je z njo prvič zares srečal na takrat novi obliki višjega šolanja v italijanskem Trevisu, na triletni zasebni šoli za umetnost pod okriljem modne

znamke Benetton: »Končno sem se učil, kar me je vedno privlačilo. Umetnost, grafika, kompozicije, barve, tehnike in ustvarjalnost. Novi obrazi in italijanska miselnost so me navdušili, a še nisem pomislil, da bi v Italiji lahko živel in delal. Za večino med nami, rojenih na obali, je Trst predstavljal Italijo in šele kasneje sem se zavedel, da Trst ni tista prava Italija, pač pa simpatični konglomerat različnih narodnosti s specifično mentaliteto, živčih v takrat še nepričakovnem, neizkoriščenem pristaniškem mestu in sem ostal na obali. V turistični agenciji Kompas, kjer sem spoznal zanimive ljudi, jih pošiljal po svetu in skupaj z njimi potoval skozi spomine in anekdote. Zanimivo, pestro, a hkrati tako "obalno" ... Ne, to ni bilo ni zame.« Tomi je zamenjal službo, se celo vpisal na takrat novorojeno visoko šolo za turizem v Portorožu, a turizem ni bil njegova ljubezen. V Kopru je nekaj časa delal v podjetju Studio Moderna. Kljub novemu okolju, potovanjem, spremembam, se je bližal 30. rojstni dan in spoznanje, omenjeno na začetku te pripovedi.

VIDEM - UDINE

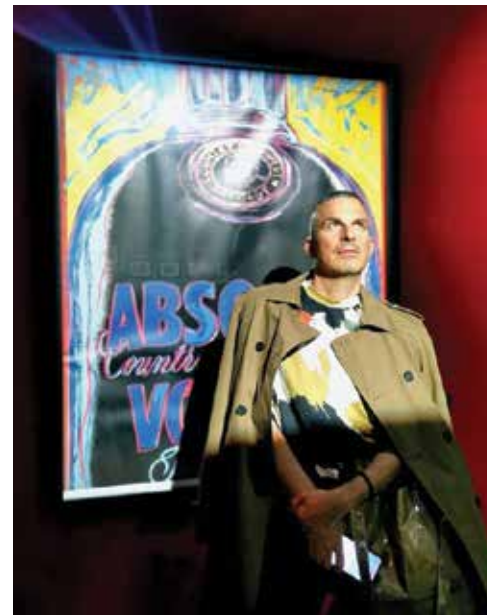
Življenje se obrne, še vemo ne kdaj in tako je Tomi Vugrinec pristal v mestu, kjer je bil prej bežno le enkrat, v Vidmu. Bolj mu je sicer všeč italijansko ime – Udine. Kraj, ki ga je začutil v trenutku, saj je Videm zelo drugačen od Trsta, majhen in hkrati velik, bogat, a prav nič domišljav, tako italijanski, a obenem slovenski in avstrijski: »Prelepa lokacija v srcu Evrope. Samo uro od obale in Avstrije, le streljaj od Nove Gorice in Goriških Brd. Ker se nova vrata nikoli ne odprejo brez pomena, sem naključno opazil razpis za vodnika po razstavah v največjem in najlepšem muzeju v tem delu Evrope – Villi Manin. Prijavo sem poslal takoj, brez pomisleka.« Seveda je dvomil vase, prijavljenih je bilo kar 1400 kandidatov, a so ga vseeno poklicali na razgovor, ki je bil najtežji in obenem najlepši v njegovem življenju. V sobi, polni knjig je komisija na slepo odpirala strani in moral je govoriti o slikah,

ura je minila kot sekunda in – zelo italijansko - dva mesece se mu ni oglašil nihče. Potem pa ga le pokličejo, mu povedo, da ni izbran za vodnika za razstavi, pač pa za – kustosa: »Nisem omedlel, sem pa prvič izgubil dar govora.«

V Villi Manin je Tomi delal pet let: »Van Gogh je pritegnil 120.000 obiskovalcev iz vse Evrope in jaz sem v rokah držal slike Moneta, Renoira, Gauguina in Muncha, kot bi vse življenje čakal na ta trenutek.« Ta čudovita vila zdaj že dolgo in žalostno še vedno sameva, konec te zgodbe pa je Tomija popeljal v naročje njegove druge dolgotrajne ljubice – mode. Zanimala ga je od otroštva, kot najstnik je prebiral revije, posvečene modi, goital znanje in podobe, se tako učil, zanj je povsem enakovredna umetnosti. Je lepa, ustvarjalna, genialna: »Ne samo oblačenje, ampak izkazovanje vsebin, kričanje sporočil in neverjetna spretnost človeških rok. Poznal sem vsako ime svetovne mode in vse se je prepletalo - videospoti, filmi, glasba, balet - vse v tesni povezavi z modo. Moje. Totalno.« Slovensko modno sceno je spremljal, ko je še živel v Sloveniji, začetki so se mu zdeli obetavni - revija Ars Vivendi, Jožica Brodarič in njene oddaje: »Modri žamet in partizanska pokrivala. Minimalistična estetika srednje Evrope, pomešana z vplivi Laibacha in avstroogrske monarhije. Zanimivo. In potem so prišli Modni tedni, ko

sem preko spleta spremljal dogajanje v moji državi in bil razočaran. Pod imenom Moda sem gledal povprečne, lene in amaterske izdelke, revne kolekcije, izposojene modele in vprašljive predstavitve. Dolg jezik imam in deset hitrih prstov, zato sem o tem pisal. Iskreno. Poglabljeno. Šaljivo. Ironično. Sarkastično. Posmehljivo tam, kjer je ego prevladoval nad prikazanim in slovenski ego je specifičen. Samozavesen in hkrati bogaboječ. Skoraj bipolaren. Moje pisanje je želelo pokazati, da je cesar gol in pomagati pri izboljšanju stanja.« Tomi je o modi predaval, v teh predavanjih prepletal modo in likovno umetnost, navduševal. Opozarjal, da je oblačenje prva in najbolj vidna osebna izkaznica vsakega človeka: »Obleka mora biti inteligentna, razgledana in zanimiva, kot si vsak od nas (upam) želi biti. Blagovna znamka ni pomembna, pomembno je zavedanje posameznika, da za kosom oblačila, ki ga nosi, stojita njegov intelekt in njegova osebnost in kdor teh dveh lastnosti nima, pač upa, da bo kričeča blagovna znamka utišala njegovo povprečnost.«

NATAŠA BENČIČ
RADIO KOPER

GALERIJA PUNTO – NOVA POT

20 let Tomijevih sanj je končno dobilo dom. Na sanjski lokaciji v Vidmu je odprl galerijo z imenom Punto: »Punto kot točka, stičišče vsega lepega, vsega mojega. Kraj, kjer se bodo dogajale lepe stvari in kamor bodo zahajali lepi ljudje. Gnezdo umetnosti, estetike, hrane in vina, glasbe, mode, gledališča, kina ... Zakaj ne?« Lokacija mu je kot vse najlepše v življenju, priletela v naročje nepričakovano in ob pravem času. Hiša je navzven nizka, rahlo skrivnostna. Je intimna oaza z notranjim vrtom, skritim pred očmi mimoidočih, arhitekturni biser arhitekta Missia, ki nudi zavetje vsem, ki imajo radi lepe stvari. Vrata galerije je Tomi Vugrinec odprl z razstavo preko 100 del njegovega najljubšega umetnika. To je Andy Warhol: »Genij, pionir in prerok sodobnosti je uspel v tistem, kar je v umetnosti najtežje - iz "nič" narediti nepozabno umetniško delo. Njegova ikonografija je del moje življenjske poti in dolga leta sem na raznih dražbah po svetu kupoval njegova dela, litografije, ki so sedaj končno dobile svoj novi, prehodni dom. Prehodni zato, ker so naprodaj in bodo krasile domove ljudi, ki imajo radi umetnost, popart, inteligenco in humor, a tudi takoj prepoznavno estetiko in lepoto.« Razstava bo na ogled konca januarja 2024, galerija Punto pa bo zares zaživela v naslednjem letu s tremi sklopi razstav in spremljajočih dogodkov: »Prvi sklop od konca februarja do konca aprila pod naslovom Spiriti; drugi od začetka junija do polovice avgusta pod naslovom Il vento caldo dell'estate; tretji pa od konca septembra do konca leta pod naslovom Tina in Moda.« Se bo Tomi povezal s slovensko umetnostjo, umetniki? »Pri izbiri umetnikov poslušam svoje srce, predstavljam, kar mi je blizu. Želim si, da bodo vsaka razstava, dogodek in srečanje - čezmejni. Živimo v srcu Evrope, MORAMO sobivati in se spoznavati. Največjo pozornost slovenskim umetnikom pa bom posvetil leta 2025, ko se bosta bližnji mesti Gorizia in Nova Gorica združili v Evropsko prestolnico kulture. Takrat bo videmski Punto postal ogledalo prijateljskega sodelovanja med dvema tako različnima, a vendar enakima prostoroma. Sodelovanja ne bodo nikoli prisiljena, ampak spontana, obojestransko prijetna. Umetniški krogi naj se mešajo, potujejo, družijo in povežejo z nepoznanim. To je bistvo moje zgodbe in končno bo moja zgodba lahko tudi vaša. Vabljeni na kozarec (tudi slovenskega) vina v Videm. Je tako blizu ...« Pridemo, Tomi Vugrinec. Res je blizu. Hvala.

Zakaj ZZZS Simoni noče povrniti stroškov zdravljenja v tujini?

Na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije smo preverili, kdaj smo upravičeni do povračila stroškov za zdravljenje v tujini.

Minuli mesec smo objavili čustven intervju s Simono Šubelj, ki jo je po diagnozi raka na materničnem vratu lani slovensko zdravstvo dobesedno že odpisalo, Simona pa se je nato zatekla na zdravljenje v tujino. Na univerzitetni kliniki v Frankfurtu so jo na njene stroške pozdravili, zdaj, ko od slovenske države terja povračilo stroškov zdravljenja v tujini, pa se je začelo zapletati in primer je pristal na sodišču. Na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), ki velja za zdravstveno blagajno naše države, smo se zato obrnili po pojasnila. Kot so nam pojasnili na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, je ZZZS Simoni Šubelj z odločbo zavrnil povračilo stroškov za zdravljenje v Nemčiji zaradi strokovnega mnenja konzilija sedmih zdravnikov Onkološkega inštituta. Ta je po njihovih besedah sklenil, da »takšno zdravljenje v Nemčiji ni navedeno v trenutno veljavnih doktrinah oziroma veljavnih postopkih zdravljenja raka na vratu maternice tako v Sloveniji kot tudi v tujini.« Konzilij v skladu z odgovorom ZZZS naveda še, da »transarterijska embolizacija kot del zdravljenja raka na vratu maternice ni del standardnega zdravljenja. O rezultatih zdravljenja raka na vratu maternice s transarterijsko embolizacijo ni podatkov. Tudi ni podatkov o tem, koliko časa naj bi tako zdravljenje trajalo.« Konzilij Onkološkega inštituta je svoje mnenje zaključil z navedbo: »Konzilij zaključuje, da transarterijska kemoembolizacija ni del nabora uveljavljenih in z dokazi podprtih učinkovitih metod zdravljenja raka na vratu maternice. V literaturi člankov o takem zdravljenju ni«, so nam še odgovorili na ZZZS in dodali, da je podobno mnenje podal kasneje tudi strokovni konzilij UKC Maribor: »Zdravljenje s kemoembolizacijo ni standardno zdravljenje pri napredovanem raku maternice glede na smernice (ESMO, NCCN).« ZZZS je v svojem odgovoru na naše vprašanje, zakaj naj gospa Simona ne bi bila upravičena do povračila stroškov dodal

ANDREJA
ČMAJ FAKIN

še, da »je ZZZS v postopku ugotovil, da tožba zavarovane osebe ni bila popolna, saj k tožbi ni priložila nobene dokumentacije ali drugih dokazil v zvezi z zdravljenjem v tujini niti potrdil o plačilih računov za zdravljenje.«

Odgovor je s pravno-formalnega vidika najbrž sprejemljiv, vsekakor pa si naveden državljan ne more pojasniti dejstva, kako lahko slovensko zdravstvo bolnika, kot je Simona, odpiše, češ da zanjo ni več pomoči, ko človek sam najde rešitev in bolezen pozdravi na kliniki v tujini, pa mu država stroškov ne povrne, ker da tovrstno zdravljenje »ni standardno zdravljenje«.

KAJ NA ODGOVORE PRAVI SIMONA?

»Vsa dokumentacija je bila sproti in natančno do roka dostavljena ZZZS-ju. Dokumentacijo so dobivali najprej od nas, po zavrnitvi vloge za povračilo stroškov pa od našega odvetnika. V odgovoru so navedli, da gre za poskusno zdravljenje, kar ni res. Pa tudi, če bi bilo, ali ni bistvo, da sem jaz živa in zdrava?«

KDAJ LAHKO OPRAVIMO ZDRAVLJENJE V TUJINI?

Na ZZZS smo zato zaprosili za splošno pojasnilo, kdaj smo sploh upravičeni do povračila stroškov za zdravljenje v tujini.

Pojasnili so nam, da »zavarovana oseba lahko načrtovano zdravljenje (v okviru zdravljenja spada tudi diagnostika) opravi v tujini, ko so v Sloveniji izčrpane možnosti zdravljenja, ko termin zdravljenja presega najdaljšo dopustno čakalno dobo pri vseh izvajalcih v Sloveniji in ko ima zavarovana oseba napotnico zdravnika v Sloveniji in želi na zdravljenje v drugo državo EU. Dodali so, da so vsi postopki in pogoji natančno opisani na spletni strani Nacionalne kontaktne točke za čezmejno zdravstveno varstvo, ki jo je vzpostavil ZZZS.

KAKO PA MORA SICER POSTOPATI BOLNIK IN KAKŠEN JE POSTOPEK ZA POVRAČILO STROŠKOV?

Na ZZZS pojasnjujejo, da je pri odločanju o zdravljenju v tujini zaradi izčrpanih možnosti zdravljenja v Republiki Sloveniji ključno pisno mnenje konzilija zdravnikov ustrezne klinike oziroma inštituta o zdravstvenem stanju, potrebnem zdravljenju, predvidenem času zdravljenja in drugih ključnih vprašanjih. »Na podlagi mnenja konzilija zdravnikov, druge zdravstvene dokumentacije in morebitnega pregleda zavarovane osebe izda ZZZS odločbo, s katero odloči o pravici zavarovane osebe do napotitve na zdravljenje v tujino«, še pojasnjujejo na ZZZS in dodajajo, da zavarovanim osebam priporočajo, da vlogo podajo še pred začetkom zdravljenja v tujini, »saj ZZZS v primeru pozitivne odločbe krije vse stroške zdravljenja in zavarovanim osebam ni potrebno plačevati storitev in nato vlagati vloge za povračilo stroškov.« V letu 2022 je ZZZS odobril 483 vlog za napotitev na zdravljenje, pregled in preiskavo v tujino zaradi izčrpanih možnosti zdravljenja v Sloveniji. Zavarovane osebe so bile v tujino največkrat napotene v Nemčijo, Avstrijo in Italijo. Storitve, ki so bile najpogostejše opravljene v tujini, pa se nanašajo na ortopedske operacije, zdravljenje epilepsije, različna kirurška zdravljenja ter storitve s področja otroške srčne kirurgije.

ZGODOVINA JE ŠE VEDNO DEL NJEGOVEGA VSAKDANA

Zgodovinar dr. Salvator Žitko
o zgodovini in ohranjanju kulturno-zgodovinske
dediščine.

Znani ste kot ugleden zgodovinar, bili ste tudi dolgoletni ravnatelj Pokrajinskega muzeja Koper. Kako gledate in dojemate zgodovino? Je še vedno del vašega vsakdana?

Zgodovina je neizčrpna tematika. Vsak dan, ki mine, je po svoje že zgodovina. Poleg tega moramo na območju, kjer živimo, ločiti med zgodovino problematike, ki jo obravnavamo, kakor tudi med problematiko same zgodovine, ki je še vedno interpretirana tako ali drugače. Na neki točki sem se moral odločiti, v kakšnem obsegu svoje raziskave vpeti v prostor in dokaj hitro spoznal, da se bom ukvarjal pretežno z zgodovino prostora, v katerega sem se vrnil po koncu študija leta 1966. Odločujoča je bila zaposlitev v Pokrajinskem muzeju Koper, ki sem ga vodil od leta 1977 pa tja do leta 2004, in me je zato pot vodila v raziskovanje zgodovine Kopra in njegovega zaledja. Za zgodovinarja je to območje izjemno zanimivo. Ko govorimo o Istri, govorimo namreč o multietničnem, multikulturnem in večjezičnem prostoru. Zavedati se je treba kompleksnosti in specifičnosti prostora, v katerem živimo. Menim, da je zgodovina tega območja tako raznolika, pestra in bogata, da bo tudi mlajšim generacijam pustila obilico tematik, ki jih bo potrebno raziskati, na novo osvetliti in ovrednotiti ...

tom 1957, ko ste prišli sem, bistveno bogatejša, drugačna. Kako gledate nanjo?

Dejansko sem lahko te spremembe skozi leta zaznaval neposredno. Veseli me, da je v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja prišlo do prenove vidnejših palač v Kopru in da je večji del koprskih palač danes bolj ali manj prenovljen ter da so s tem zagotovljeni ustrezni prostori za različne, zlasti kulturne dejavnosti. Hkrati pa ugotavljamo, da za razvejane dejavnosti, kakršna je npr. glasbena, zgolj palača Gravisi-Barbabanca kot sedež Glasbene šole Koper, ne zadoščajo več. Dobrodošla je bila zlasti prenova nekdanje cerkve sv. Frančiška, gledališča in Taverne za različne glasbene in ostale prireditve kakor tudi nekdanjega solnega skladišča in veslaškega kluba Libertas za razstavno dejavnost. Prepričan sem, da bo tudi najnovejši obnovitveni poseg na najpomembnejši profani stavbi beneškega obdobja (nekdanji Collegio dei Nobili) oziroma na kasnejšem liceju Carla Combija, postregel z elementi, ki jih ne poznamo dovolj in zaradi katerih bo stavbna zgodovina tega objekta skozi prenovo še pomembnejša. Poseben izziv za nekdanja gradbena podjetja in projektivne biroje, ki še niso imeli dovolj izkušenj, je bila npr. prenova palače Bruti, kjer je sedež Osrednja knjižnica Koper, palače Belgramoni-Tacco, sedež Pokrajinskega muzeja, kompleksa samostana sv. Kla-

re, sedež Pokrajinskega arhiva, za gotovo najzahtevnejša pa je bila prenova Pretorske palače, ki je unikum v današnjem slovenskem nacionalnem prostoru. Takega tipa mestne palače (palazzo municipale) slovenski prostor namreč ne pozna, saj gre za tipično beneško arhitekturo. V času njene prenove (2000/2001) smo si zato ogledali kar nekaj mestnih hiš in palač v bližnjem prostoru Furlanije in Benečije, da bi pri njeni prezentaciji pridobili potrebne izkušnje.

Katere stavbe pa bi po vašem mnenju še nujno potrebovale prenovo in drugačno vsebino?

Ob ustrezni namembnosti in prenovi dolga leta zapuščene palače de Belli ob Cankarjevi ulici, pogrešam temeljitejši poseg v palačo Tutto Ex Gavardo vzdolž današnje Kidričeve ulice, v kateri je bil vrsto let otroški vrtec, danes pa nima prave vsebine. Morda bi lahko služila kot sedež Zavoda za kulturno dediščino, ki naj bi se iz Pirana preselil v Koper. Velik zalogaj predstavlja tudi kompleks nekdanjega Servitskega samostana, kjer je delovala koprška porodnišnica, v prihodnje pa naj bi služila predvsem potrebam Primorske univerze. Veliko je tudi objektov oziroma manjših palač vzdolž Čevljarske, Kidričeve in Cankarjeve ulice. Menim, da bi prav tako drugačno namembnost veljalo nameniti

t.i. patriarhovemu stolpu iz obdobja oglejskih patriarhov. Škoda, da je bil pred leti porušen Semedelski gradič z značilno in mikavno podobo neogotske podeželske stavbe in ga nadomešča nekakšna rekonstrukcija brez prave forme in vsebine, ravno tako je bila po nepotrebnem porušena nekdanja šola Janka Premrla Vojka na Belvederu, zanimiv primer prve povojne arhitekture za potrebe šolstva, danes pa bi lahko služila kot sedež nekaterih kulturnih društev, ki že vrsto let delujejo v Kopru, a lahko zgolj »gostujejo« pri tej ali oni kulturni oziroma znanstveni ustanovi.

Koper sem torej skozi vrsto let videl kot mesto, ki lahko razvija bogato in razvejano kulturno dejavnost in svojo strategijo gradi na kulturniškem turizmu, zaradi katerega se velja ustaviti v Kopru in se sprehoditi po njegovem starem mestnem jedru. Torej Koper, kot zgodovinar in umetnostni zgodovinar, ob vsem naštetem, ocenjujem kot mesto kontrastov, nešteti zgodovinskih reminiscenc, minule slave in plemenite lepote. **V svoji karieri ste prejeli številna priznanja. Med drugimi ste po dolгих letih postali častni občan Mestne občine Koper. Kaj vam pomenijo ta priznanja in ali vam je katero še posebej pri srcu?**

Veliko mi je pomenilo priznanje kolegov iz širšega slovenskega prostora, in sicer Slovenskega umetnostnozgodovinskega društva, ki mi je leta 2019 podelilo častno priznanje Izidorja Cankarja za temeljni doprinos k preučevanju kulturne dediščine Slovenske Istre. Gre za stanovsko nagrado tistih kolegov iz vrst umetnostno-zgodovinske stroke, ki že vrsto let spremljajo dogajanje v našem prostoru. Pri tem moram seveda naglasiti, da nisem vedno soglašal z odločitvami lokalnih oblastniških struktur in se zaradi tega morda tudi komu zameril, vendar sem prepričan, da moramo biti pri svojem delu načelni, premočrtni in kritični ter je pri napačnih odločitvah nanje potrebno tudi opozoriti.

Veliko mi je seveda pomenilo, ko sem 15. maja 2021 prejel naziv častnega občana Mestne občine Koper za doprinos na področju znanstvenih raziskav ter vsestranskih prizadevanj za sožitje in sodelovanje obeh narodnosti. Čeprav že dobrih trideset let ne živim več v njem, Koper ostaja mesto mojih snovanj,

raziskav in lepih spominov. **Ali menite, da je pri obnovah in posegih stroka dovolj upoštevana?** Dandanes je jasno, da so interesi kapitala primarni. Interes investitorja je tisti, ki narekuje take ali drugačne rešitve ali pa tudi iskanje bližnjic, pri tem pa je pogosto pod vprašajem naš odnos do kulturne dediščine oziroma do prostora, v katerem živimo. Vprašanje je, ali ga vidimo in dojemamo kot vrednoto ali zgolj kot sredstvo za zadovoljevanje materialnih potreb. Če ga vidimo kot vrednoto, bi ga hkrati morali znati bolj ceniti.

Velikokrat sem se sporekel z zagovorniki pragmatičnih oziroma zgolj praktičnih rešitev. Nekateri so mi očitali, da bi rad ves Koper spremenil v muzej, pa sem odgovoril, zakaj pa ne. Danes množice turistov, ki prihajajo z vsega sveta, dobesedno »oble-gajo« Benetke, saj si želijo doživeti njihovo unikatnost in izjemnost. Tudi živeti ali pa se zgolj sprehoditi po Kopru, ki ima 1500 let zgodovine, je zagotovo drugače kot živeti v mestu, ki je nastalo pred 50 leti. Na lastno zgodovino bi morali biti torej ponosni in bi se tega morale zavedati tudi vsakokratne oblastne strukture. Dialog med aktualno politiko in stroko bi bil zato več kot potreben in dobrodošel.

Najhuje je najbrž, ko gredo zgodovinske zgradbe v zasebno last in po tem na njihov razvoj nima več nihče vpliva ...

To se je na primer zgodilo, kot rečeno s Semedelskim gradom, ki ga je novi, zasebni lastnik porušil do tal in na njegovem mestu zgradil hibrid, ki nima več nekdanje podobe podeželskega gradiča. Zdaj je nedostopen za javnost. Tudi marsikatera druga stavba je danes za javnost izgubljena, zato pogrešam obstoj »Komisije za revitalizacijo mestnega jedra«, ki je nekoč že obstajala, saj so se nekateri župani zavedali, da premalo vedo o zgodovini in kulturni dediščini mesta, drugih žal to ni zanimalo oziroma se jim ni zdelo potrebno kogarkoli upoštevati pri načrtovanju in razvoju. Menim, da bi se vsakokratna oblastna garnitura pomembnosti tega vprašanja morala zavedati in zlasti v mestih, kot je Koper, bi bila takšna stalna komisija vsekakor potrebna. Stroka namreč pozna vsebino in zgodovino teh objektov in bi znala primerno svetovati, kakšno vsebino umestiti v te objekte. Skrajni čas je, da si natočimo čistega vina, da se politika usede s stroko in se dogovori za permanentni in tvorni dialog.

Prenova nekdanjega »Collegia dei nobili« v Kopru

OD LETOŠNJE POMLADI GRADBENO PODJETJE MAKRO 5 GRADNJE D.O.O. IZVAJA PRENOVITVENA DELA NA CELOTNEM KOMPLEKSU NEKDANJEGA »COLLEGIA DEI NOBILI«, KJER DANES DELUJETA ITALIJANSKA GIMNAZIJA »GIAN RINALDO CARLI« IN OSNOVNA ŠOLA »P. P. VERGERIO IL VECCHIO«.

Ugledni umetnostni zgodovinar, dr. Stane Bernik, sicer avtor dela Koper-Izola-Piran. Organizem slovenskih obmorskih mest, Mladinska knjiga Ljubljana, Medobčinski zavod za spomeniško varstvo Piran, 1968, zgradbo ob njenem splošnem učinku, ki ga nudi s svojo zunanjščino, uvršča v največjo profano arhitekturo starega Kopra. Ob siceršnji skromnosti same zunanjščine, izstopa zgolj njeno pročelje s središčnim delom v pritličju in v prvem nadstropju, kjer se nad portalom odpira trifora s polkrožnimi sklepi, v spodnjem delu pa se trifora zaključuje s kamnito balustrado. Pod napuščem poteka profiliran zidec, v osi portala pa se v vrtnem zidu odpira prosto stoječ rustikalni portal z ravno dvokapno strešico in s profiliranimi sklepi ob straneh. V letih 1920-1925, ko je zgradba nosila ime »Liceo Carlo Combi«, je portal foto-dokumentiral Pietro Opiglia in se danes hrani v tržaškem »Splošnem katalogu kulturne dediščine« (Catalogo generale dei Beni Culturali) nekdanje Julijske krajine. Mnogo bolj od skromne zunanjščine, je zanimiv in

razgiban njen historiat oziroma pomen, povezan predvsem z obdobjem, ko je v zgradbi deloval »Collegio dei Nobili«. Izgradnjo samega šolskega poslopja povezujemo z velikimi spremembami, ki jih je na verskem in kulturnem področju zaznati po Tridentinskem koncilu (1545-1563) oziroma v času protireformacije. Med drugim je bil eden od sklepov koncila posvečen izgradnji semenišč, kjer naj bi se v novem verskem duhu vzgajala zlasti plemiška mladina. Po tej logiki bi moral tudi tedanji Koper kot sedež škofije, dobiti svoje laično semenišče, vendar je koprška komuna šele po letu 1610 začela resneje razmišljati o ustanovitvi tovrstne šolske ustanove. Do prvega poskusa je prišlo leta 1612, vendar je bilo že v letih 1615-1617 njeno delovanje prekinjeno zaradi krvave »uskoške vojne«, kasneje pa za-

radi strahovite kuge, ki je po mestih in vaseh beneške Istre pustošila leta 1630/31. Tako je šele leta 1674 dož Domenico Contarini uslišal prošnjo koprške komune za obnovo semenišča, podestat in kapitan Lorenzo Donato pa je leto kasneje zbral dovolj sredstev za pričetek rednega delovanja in lahko kot rojstni datum koprškega Collegia dei Nobili označimo 29. september 1675. A takrat šola še ni imela ustreznega sedeža, ter je sprva delovala kar v prostorih tedanje Accademie dei Risorti. Leta 1678 je dal podestat in kapitan Angelo Morosini v ta namen odkupiti nekaj hiš ob cerkvi S. Maria Nuova ter na tem terenu pričel z gradnjo šolskega poslopja. Zaradi velikih stroškov se je gradnja precej zavlekla in čeprav je prve učence sprejela že leta 1683, v prvem desetletju 18. stoletja, še vedno ni kazala dokončne podobe, kakršno vidimo danes. V prvem obdobju je šolo vodil red somaskov, z letom 1700 pa so vodenje prevzeli šolske bratje scolopi oziroma piaristi. Z njihovim prihodom je ugled koprškega Collegia dei Nobili hitro naraščal, saj so učenci prihajali iz celotne Istre in Dalmacije ter celo iz oddaljene otoka Krfa. Šolo so obravnavali kot podružnico kolegija Nazarenov v Rimu, ki je pripadal redu piaristov. Sama zgradba je bila, kot je videti še danes, prostorna in dokaj mogočna, z dvema dvoriščema, vrtom in cerkvico S. Maria Nuova, ki pa je bila porušena v 19. stoletju. V šolskem poslopju je bilo tudi prostorno gledališče, v katerem so učenci v času karnevala pripravljali gledališke predstave, pa tudi literarne nastope in filozofske razprave, ki so jim prisostvovali tudi najvišji predstavniki mestnih oblasti. Šolo so obiskovali nekateri kasneje najvidnejši in najuglednejši predstavniki istrskega izobraženstva, kot npr. Gian Rinaldo Carli, Girolamo Gravis, Giuseppe Tartini, Pietro Kandler, Carlo Combi, v povojnem času pa pisatelj Fulvio Tomizza.

Salvator Žitko

BETONSKE CEVI

BETONSKI IZDELKI

CEVI
POKROVI
PANETONI
BLOKI

Iz betona izdelujemo cevi, drenažne cevi, pokrove, panetone in bloke različnih dimenzij.

Alpacem
BETON

Rokava d.o.o.
Dekani 3c
SI-6271 Dekani

T: 051 608 090
E: rokava@rokava.si

BETONSKI BLOKI

Pet ukrepov za znižanje holesterola

S PRAVIMI SPREMEBAMI ŽIVLJENJSKEGA SLOGA JE POVSEM MOGOČE ZNIŽATI RAVEN HOLESTEROLA V KRVI.

Sprememba življenjskega sloga v primeru povišanega holesterola je vedno potrebna, ne glede na to, ali gre za primarno (torej genetsko pogojeno) ali sekundarno hiperholesterolemijo in ali je že farmakološko kompenzirana ali ne. Zdravila za zniževanje holesterola predstavljajo (običajno) dokončno terapijo, zato je nujno, da je izboljšanje življenjskega sloga pred zdravniško odločitvijo o določenem farmakološkem zdravljenju. Spremembe življenjskega sloga za znižanje holesterola lahko povzročijo:

- zmanjšanje verjetnosti izvajanja farmakološkega zdravljenja,
- izboljšanje učinka že potekajočega zdravljenja in posledično zmanjšanje odmerka,
- dokončno odpravo farmakološkega zdravljenja.

Med številnimi uporabnimi indikacijami je torej mogoče izbrati pet najboljših sprememb življenjskega sloga za znižanje holesterola:

1. zmanjšanje telesne maščobe (izboljšanje razmerja med pusto in maščobno maso), tj.

- izguba teže, vendar brez zmanjšanja mišične mase, za to sta potrebna dva glavna varnostna ukrepa: izogibajte se nakupu nezdrave hrane in zamenjajte vse udobje (dvigalo, prevozno sredstvo, parkirišče v bližini cilja...) z lastnim telesnim gibanjem (uporaba stopnic, gibanje s kolesom, hoja...).
2. Vsak dan bodite telesno aktivni! Priporočljivo je vsaj 30-40 minut aerobne aktivnosti na dan, medtem ko je, če želite zmanjšati pogostost na 3-4 vadbene enote, vsaj 60' vsaka nujna; priporočljivo je kombinirati aerobno aktivnost z vadbo za krepitev mišic, da se izognete prekomernemu izčrpanju mišic s prehrano ob prisotnosti aerobne aktivnosti.
3. Kajenje povzroča zvišanje krvnega tlaka in zmanjšanje HDL, kar povečuje srčno-žilno tveganje; sprememba življenjskega sloga z opustitvijo kajenja vodi do nekaterih takojšnjih fizioloških izboljšav (znižanje krvnega tlaka), že po enem letu pa se srčno-žilno tveganje prepolovi.
4. Če uživate alkoholne pijače, naj bodo količine zmerne; rdeče vino (bogato z antioksidanti) spodbuja dvig HDL z izboljšanjem holesterolemije, zato je priporočljivo, da se omejite na uživanje priporočenega odmerka vina, ki znaša 1-2 kozarca na dan, saj bi prekomerno uživanje povzročilo poslabšanje splošnega zdravstvenega stanja in povečalo

SABRINA SIMONOVICH

Prof. športne vzgoje, trener fitnesa, učitelj joge, učitelj in trener alpskega smučanja, prehranski svetovalec • www.sabrinafit.eu

tveganje smrti.

5. Za konec k pravkar omenjenemu je treba dodati pomen zanašanja na dve specializirani strokovni osebi (samo enega, če ima ustrezne veščine): strokovnjaka za prehrano in športnega strokovnjaka/osebnega trenerja, s čimer se je mogoče »razbremeniti«
odgovornosti, da morate poskrbeti za pravo prehrano in primerno telesno vadbo ter usmeriti vso svojo energijo v zavezanost izvajanju petih najboljših sprememb življenjskega sloga za znižanje holesterola.

Zdravilna moč občutka, da smo slišani

Moč slišnosti v sodobnem ritmu

V hitrem tempu sodobnega življenja se velikokrat najdemo ujeti v težkih mislih in občutkih. V takšnih trenutkih se v nas prebudi potreba po nečem globljem, nečem, kar nas povezuje in celo zdravi. Prav v tem je moč občutka, da je človek slišan. Vsi smo že doživeli trenutke, ko smo si želeli biti opaženi, ko smo iskali razumevanje in toplino pri nekom, ki nas bo preprosto poslušal in slišal. Ta preprosto, a močan občutek, ki ima izjemno zdravilen učinek na naše duševno zdravje, nosi v sebi ključ do trajnih partnerskih in starševskih odnosov.

Pomembno za duševno zdravje

Občutek, da smo slišani, ima izjemno zdravilen učinek na naše duševno zdravje. Ko nam nekdo posveti pozornost, nas posluša brez obsojanja in se zares potopi v naše občutke, se počutimo povezane, razumljene in sprejete. Ta preprost, a močan akt poslušanja nas pomirja in ustvarja občutek varnosti. V takšnem okolju se lahko odpremo, izrazimo svoje najgloblje skrbi in veselja ter si dovolimo biti iskreni s seboj.

Gradniki sočutnih partnerskih in starševskih odnosov

V partnerskih odnosih je sposobnost poslušanja brez obsojanja ključna. Ko se partnerja resnično posvetita drug drugemu in si prisluhneta, se vzpostavi globoka povezanost. V težkih trenutkih, ko ne iščemo nujno rešitev, ampak zgolj nekoga, ki bo prisoten, ki bo poslušal in razumel, se ustvarja prostor za resnično intimnost in zaupanje. Sposobnost poslušanja vodi v odprt dialog, ki odpira vrata do reševanja konfliktov in skupne rasti. V starševstvu je umetnost poslušanja še posebej pomembna. Otroci, ki občutijo, da so slišani in razumljeni, se razvijajo v samozavestne in empatične posameznike. Posvečanje pozornosti otrokovim mislim in občutkom krepí vez med staršem in otrokom, saj otrok tako doživi, da so vsa njegova čustva pomembna. Starši, ki se medsebojno slišijo, vzgajajo otroke v okolju, kjer imata ljubezen in sprejemanje osrednje mesto. Razumevanje in poslušanje sta ključna za gradnjo trdnih družinskih vezi. V družinah, kjer se člani posvečajo drug drugemu, se gradi okolje ljubezni, sprejemanja in medsebojnega razumevanja. Ne gre le za reševanje vsakodnevnihih izzivov, temveč za gradnjo trajne podpore, ki članom družine omogoča, da se razvijajo kot posamezniki.

Ključ do zdravja in trajnih odnosov

Vse prevečkrat pozabljamo na to osnovno, a izjemno

DR. KATJA KOZLOVIČ

Zakonska in družinska terapevtka, izvajalka igralne terapije ter kadrovska svetovalka
www.lanimaj.si • www.kei.si

zdravilno dejanje. V svetu hitrih sprememb in nenehnega hiteenja je pomembno, da se zavemo moči, ki jo prinaša občutek, da smo slišani. Zato bodimo prisotni drug za drugega, prisluhnimo, slišimo in ustvarimo prostor, kjer lahko vsak od nas najde oporo. V tem skupnem čutenju se lahko povežemo in skupaj gradimo okolje, kjer je vsak posameznik cenjen in spoštovan. Na koncu gre torej za to, da si vzamemo čas drug za drugega, da se ustavimo in resnično prisluhnemo. Občutek, da si slišan, ni le zdravilo za dušo, ampak omogoča gradnjo mostov med ljudmi, ki nas povezuje v skupno izkušnjo človeškosti.

Pričakovanje v temnem času

PRIMOŽ KREČIČ

Koprski stolni župnik

Decembrski in adventni čas je močno zaznamovan s temo. Dnevi so vedno bolj kratki in mrzli. Življenje v naravi se je umirilo, ljudje pa se zatekamo v prostore, domače in javne. Dolgi večeri so prilika za druženje in pogovore pa tudi za branje, premislek in molitev. Lepo je biti sam v svoji mistiki ali skriti kamrici, kot bi rekel Cankar.

Ker je ta čas poln teme, ima v njem velik pomen razsvetljava in luč, da je svetlo v noči in mraz ni tako oster. Kar precejšen del zahodne civilizacije se je zapisal noči in temi, mnogim je težko živeti čez dan, z odprtimi odnosi in redom, ki ga zahteva vsakdanje življenje. 'Noč ima svojo moč', pravi pregovor in nekateri se ji predajo. Pada na njihove misli, delovanje, odnose, zasvojenosti, strahove. Čas epidemije je pahnil del prebivalstva še bolj globoko v to noč. Pred leti sem se srečal z gibanjem in skupnostjo 'Nova obzorja' (Nuovi orizzonti), ki ga je ustanovila Chiara Ammirante. To rimsko dekle, ki je napol oslepel, se je podalo k ljudem noči ob rimski železniški postaji Termini. Spoznala je ljudi in jim pomagala, da so zopet prepoznali dnevno svetlobo ter svoje obraze. S svojimi 'vitezi luči' je tudi po drugih mestih stopila je tem ljudem in jim nudila pomoč, da so zopet zaživel kot ljudje in obnovili odnose ter upanje.

Čas dolgih noči in adventa spretno izkorišča potrošniška industrija, ki je podkrepila razsvetlavo mest in vasi ter zvabila ljudi na zabave in nakupe. Pogosto se njene reklame glasijo: 'Ne čakaj, kupi takoj!' Če človeka spravijo iz toplega doma, potem bo tudi kaj zapravil. Ob tem toku, ki pušča mnoge ljudi prazne v notranji

samoti, se odvija tudi pričakovanje. Decembar se razlikuje od novembra po tej razsežnosti, ki je globoko človeška. Dokler smo živi, pričakujemo, se veselimo in gremo naprej, tudi če je težko. Ljudje, ki ne pričakujejo, ostajajo črnogledi, gledajo srepo in bežijo ali niti ne. So preprosto nekje in nič drugega. Treba je premagati to kroženje na istem mestu, ker je človeško srce ustvarjeno za hrepenenje in pričakovanje praznika, ljubezni, življenja. Ob pljuskanju strahov, teme in črnogledosti se mora odkriti izhod, varnost, počlovečenje, svetloba. Adventno dogajanje je priložnost za odmik k svojemu osebnemu jedru, da stopimo tja, kjer smo doma in je izvir naše življenjske poklicanosti ter sreče. Pričakovanje srečanja z novimi začetki, rojstvi in osebami more zrasti na tem temelju. Sicer pa je že pričakovanje del praznika, marsikdaj lepše od samega praznika. Pesnik Leopardi je to upodobil v pesmi o sobotnem večeru. Pričakujemo pomembne dogodke: rojstvo, poroko, srečanja, ključek šole, različnih projektov, službo, življenjske zmage, uresničitve, na nek način tudi smrt. Odpreti se moramo pričakovanju, pot je sicer dolgotrajna, vendar ne manjka svetlobe za vse, ki jo želijo videti in sprejeti. Ni teme, v katero ne bi mogel posvetiti sončni žarek, ne eden, ampak mnogi.

Fantazima

17:00
2.12.
2023

I FEEL SLOVENIA

**TITOV TRG
PIAZZA TITO**

**KOPER
CAPODISTRIA**

- **PRIŽIG LUČK**
ACCENSIONE DELLE LUMINARIE
- **OTROŠKI PEVSKI ZBOR OŠ KOPER**
CORO DELLE VOCI BIANCHE DELLA SCUOLA
ELEMENTARE CAPODISTRIA
- **CHALLE SALLE**
- **FARAONI** S PRIJATELJI
CON GLI AMICI

www.visitkoper.si

Želite hitro prodati nepremičnino?

NEPREMIČNINSKI TRG JE NA OBALI ŠE VEDNO PRECEJ ŽIVAHEN, SAJ JE POVPRASEVANJE ŠE VEDNO VEČJE OD PONUDBE, ČEPRAV SE JE PRODAJA NEPREMIČNIN NEKOLIKO UMIRILA V PRIMERJAVI S PRETEKLIMI LETI. KUPCI SO POSTALI BOLJ PREMIŠLJENI IN ZAHTEVNI, KAR PA PONAVALDI NEKOLIKO PODALJŠA ČAS PRODAJE.

Kako pa naj prodaja nepremičnine poteka hitro in brez zapletov?

V naši nepremičninski družbi poskrbimo, da vas obveščamo o vsem, kar morate vedeti. V nadaljevanju pa vam vseeno svetujemo, kako se lotiti prodaje nepremičnine v želji, da ne naredite začetniških napak, ki lahko odženejo tudi najboljšega ponudnika.

Kupca najbolj zanima cena, zato predlagamo, da postavite dejansko ceno. V kolikor bo previsoka, bo manjše zanimanje, poleg tega bodo kupci želeli nižanje. Po našem mnenju je postavitev realne cene izjemno pomembna. Ko enkrat postavite previsoko ceno in jo potem na izbranem portalu nižate, je to jasno znamenje, da nepremičnine niste mogli prodati. Zanimanja bo po-

sledično manj, prav tako bodo kupci ceno še nižali. Izjemno pomemben je videz nepremičnine. Včasih je potrebno narediti malo drobnih izboljšav, ki kupce pritegnejo. Po našem mnenju je pomembno, da je nepremičnina urejena in pospravljena, da so okna očiščena, da so odvečni predmeti umaknjeni, da so stene prepleskane, da ni uničenih predmetov ali stikal in da je nepremičnina osvežena z novimi dodatki, ki jo naredijo privlačnejšo. Kupec se mora dobro počutiti, ko pride na ogled. Vsi vemo, da najprej kupujemo z očmi. Pomembno je, da dobi kupec občutek svetlobe v domu, zato se izogibajte temnejšim odtenkom. Če ima stanovanje manjše nepravilnosti ali je mogoče nepospravljeno, potencialni kupec takoj prične razmišljati o stvareh, ki mu niso všeč oziroma o tem, kaj vse bo še potrebno postoriti v novem domu, preden bo takšen, da mu bo všeč življenje v njem. V naši nepremičninski družbi vam lahko pomaga-

BRANKO LONČAR

mo določiti ceno, ki je dobra za prodajalca in kupca. Naše dolgoletne izkušnje na nepremičninskem trgu vam lahko pomagajo, da uspešno in hitro prodate svojo nepremičnino.

Obala

nepremičnine

Obala nepremičnine d.o.o.

Obala 16, 6320 Portorož

Tel: 05 674 10 30

Mob: 041 35 22 00

info@obala-nepremicnine.si

www.obala-nepremicnine.si

ISBE

d.o.o.

Liminjanska cesta 96
6320 Portorož
T: +386 5 677 86 22
F: +386 5 677 06 22
E: isbedoo@gmail.com

KNJIGA JE NAJLEPŠE DARILO - KNJIGARNA LIBRIS

Pravljica lahko tali sneg, ustvari požar, sproži nered in sreči obrne obraz, a pravljica je tudi pot k rahločutnosti in dobroti, je svetleča hrana upanja za otroke in odrasle.

Prav takšna pravljica Marka Štrkalja
VLADIMIR IN VOLODIMIR NA OTOKU SLADOLED
vas čaka v Knjigarni Libris.

ELEKTROCENTER

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganeljska c. 6, Koper • www.elektro-center.si
Tel.: 05/ 612 1500 • GSM: 041 283 385

Za vaš hitrejši nakup sedaj z novim načinom samopostrežbe • Vabljeni v prenovljeno specializirano trgovino z elektrotehničnim materialom!

Poslovali nad načrtom, rast zabeležili na ključnih blagovnih skupinah

LUKA KOPER JE V PRVIH DEVETIH MESECIH LETA 2023 POSLOVALA DOBRO, VSI FINANČNI KAZALNIKI SO PRESEGLI NAČRTOVANE KAZALNIKE OBDOBJA. ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE SO ZNAŠALI 233,9 MILIJONA EVROV, KAR JE NA RAVNI DOSEŽENIH PRIHODKOV V ENAKEM OBDOBJU LANI, IN ZA 8 Odstotkov OZIROMA 17,8 MILIJONA EVROV VEČ OD NAČRTOVANIH. VEČ PRIHODKOV JE DRUŽBA ZABELEŽILA NA RAČUN VEČJEGA PRETOVORA KONTEJNERJEV IN AVTOMOBILOV, VEČJEGA OBSEGA STORITEV POLNJENJA IN PRAZNJENJA KONTEJNERJEV TER VIŠJIH CEN STORITEV, MEDTEM KO SO BILI PRIHODKI IZ SKLADIŠČIN, ZARADI POSTOPNE UMIRITVE RAZMER V GLOBALNI LOGISTIKI IN KRAJŠEGA ZADRŽEVANJA BLAGA NA SKLADIŠČIH, ZA 17,8 MILIJONA EVROV NIŽJI.

»Kljub drugačnim napovedim, svetovno gospodarstvo okreva počasneje od pričakovanih. Razmere v logistiki so še vedno kompleksne – prihodi kontejnerskih ladij tako na direktnih povezavah z Daljnim vzhodom, kot tudi s pristanišči v Sredozemlju, še vedno beležijo zamude, cene voznin postopno padajo. Ladjarji za konec leta napovedujejo okrnjene servise iz smeri Daljnega vzhoda, pristanišča v Evropi pa se soočajo z visoko zasedenostjo avtomobilskih terminalov. Dodatno tveganje za blagovne tokove, ki potujejo prek Sueškega prekopa, predstavlja morebitno zaostrovanje konflikta na Bližnjem vzhodu. Kljub temu smo poslovali nad pričakovani, na obeh strateških blagovnih skupinah pa beležili rast pretovora,« je ob zaključku obdobja januar – september povzela predsednica uprave Nevenka Kržan.

V prvem devetmesečju so v Luki Koper sklenili dve pomembni naložbi – ureditev skladiščnih površin na območju kasete 5A in gradnjo novih priklonih mest za kontejnerje za hlajeni tovor. Do konca leta bodo predvidoma zaključili še gradnjo novega zunanega kamionskega terminala na Serminu. V teku so tudi aktivnosti za gradnjo 12. veza v drugem bazenu, skladišča 54 za jeklene proizvode in dveh sončnih elektrarn moči 3 megavate ter aktivnosti za poglobljanje morskega dna in testno premeščanje morskega sedimenta.

2024: VEČ PRETOVORA IN RAST POSLOVANJA

Družba Luka Koper bo po načrtih v letu 2024 dobro poslovala in bo predvidoma dosegla 324,5 milijona evrov čistih prihodkov od prodaje, kar predstavlja 7-odstotno rast glede na leto 2023. K doseženim višjim čistim prihodkom od prodaje bosta prispevala predvidena rast pretovora in rast prodajnih cen.

Rast načrtujejo na vseh segmentih. Na kontejnerskem bodo z 1.093 tisoč TEU zabeležili 3 odstotno rast, v skupini avtomobilov pa z 895 tisoč vozili ostali na ravni leta 2023. Z načrtovano rastjo na ostalih blagovnih skupinah se bo celoten ladijski pretovor v letu 2024, glede na leto 2023, povečal za 2 odstotka na 22,6 milijona ton.

Ladijski pretovor januar – september 2023

Primerjava z obdobjem jan – sept 2022

812.028 TEU KONTEJNERJI	+ 4 %
692.632 enot AVTOMOBILI	+ 22 %
786.540 ton GENERALNI TOVORI	- 22 %
4.022.063 ton SIPKI IN RAZSUTI TOVORI	- 13 %
3.389.747 ton TEKOČI TOVORI	- 1 %

Iskanje vodnega vira kot neskončna Buridanova dilema

Bodo letošnje avgustovske poplave in nedavni odstop resornega ministra dolgoletne tegobe z iskanjem dodatnega vodnega vira za slovensko Istro še poslabšale?

Slovenija v 32 letih samostojnosti še ni našla rešitve za oskrbo slovenske Istre s pitno vodo tudi v sušnih mesecih. Kljub številnim študijam in načrtom, ki so se pojavljali na mizah različnih vlad in ministrov, se vsak načrtovani projekt nikoli ni uresničil in lani poleti smo prišli do točke, ko je bilo treba pitno vodo v slovensko Istro prevažati s cisternami. Da ima zgodba glede iskanja vodnega vira za obalo res že zelo dolgo brado, zna povedati tudi gradbeni inženir **dr. Uroš Krajnc**, ki se že vse življenje ukvarja z vodami, s problematiko vodnega vira za obalo pa že več kot 20 let. Z njim smo se pogovarjali o številnih neuresničenih projektih in zamujenih priložnostih, katerim so botrovala bodisi politika bodisi civilne iniciative in drugi interesi. »Da je poleti vode v Rižani premalo, je znano že dolgo. V tem času so se izvedli že nekateri ukrepi, da se ob poletni konici, ko je zaradi turizma bistveno povečana poraba vode na obali, ta potreba nekako pokrije. Eden od takih večjih ukrepov se je zgodil še v času nekdanje Jugoslavije, ko smo se začeli povezovati s Hrvaško, od koder še sedaj dobivamo poleti precej vode. Portorož in Piran tako denimo poleti pijeta vodo s Hrvaške. Zaradi razvoja turizma v Istri pa se na to rešitev ne bomo več mogli zanašati, saj bodo to vodo porabili za svoje potrebe. To sodelovanje, ki je nekoč temeljilo na medrepubliški pogodbi, danes pa je povsem komercialne narave, je zato dolgoročno vprašljivo,« opozarja Krajnc, ki meni, da je **nujno nadaljevati z aktivnostmi za izgradnjo strateškega vodnega vira**, ki bi dolgoročno rešil oskrbo v regiji.

PRI ISKANJU VODNEGA VIRA JE KLJUČNA POLITIČNA VOLJA

Kot pojasnjuje Krajnc, je bil poleg povezave s Hrvati, drugi večji ukrep povezovanje s Kraškim vodovodom, od katerega Rižanski vodovod Koper (RVK) dobiva doda-

tne količine vode predvsem v poletnih mesecih. »Leta 2002 sem se začel vključevati v problem oskrbe slovenske Istre s pitno vodo. Prek resornega ministrstva sem bil povabljen, da preverim takratnih več možnih variant. Sam namreč nisem sodeloval pri nobeni in sem bil zato neobremenjen in nepristranski. Izdelali smo študijo, kjer smo med več variantami predlagali, da bi se na potoku **Padež**, pritoku Reke Reke, naredila akumulacija, ki bi zadoščala za dolgoročne potrebe obale s pitno vodo,« se spominja sogovornik, ki je prepričan, da je pri iskanju dodatnega vodnega vira ključna predvsem politična volja. O tem priča tudi klavni zaključek projekta Padež.

»Leta 2005 je bila naročena dokumentacija za nadaljevanje tega projekta v smislu prostorskega planiranja in tehničnih rešitev. Naloga bi se morala končati z grad-

benim dovoljenjem, vendar je ministrstvo proti koncu projekta ta projekt prekinilo. Da nismo bili krivi izvajalci, priča dejstvo, da so nam plačali celo kazen, ker so prekinili pogodbo in so aktivnosti zamrle. Glavni argument je bil, da si stroka ni bila enotna, mislim pa, da je bil pravi razlog to, da se je denar, ki je bil tedaj predviden za vodooskrbo obale, usmeril v vodooskrbo Prekmurja,« se spominja Krajnc, ki ob tem pohvali aktivno vlogo **Rižanskega vodovoda Koper**, ki si ves čas prizadeva najti rešitev. »Naročili so tudi nadaljevanje študije, ki je pokazala, da bi bila Suhorica bolj primerna kot Padež. **Suhorica** je bila namreč že zelo dolgo predvidena za akumulacijo, vendar so vrednote neokrnjene narave prevladale nad potrebo po pitni vodi,« našteva rešitve, ki se skozi leta iz takih in drugačnih razlogov nikoli niso uspele uresničiti. Ob tem spomni tudi na idejo, da bi se povečala za-

jetja podtalnice **Brestovica**, ki jo koristi Kraški vodovod. »Projekt je tedaj podprlo tudi ministrstvo, imeli so zagotovljeno sofinanciranje Evropske unije, vendar se je tudi ta projekt sredi aktivnosti zaključil, ker se občine udeleženke niso uspele med sabo dogovoriti o stroških investicije, vzdrževanja in podobno,« pojasnjuje sogovornik

in ob tem spomni tudi na eno od možnih rešitev – **desalinizacijo morja**.

BO AKUMULACIJE KUBED VNDARLE URESNIČENA?

Krajnc spomni, kako je lanska katastrofalna suša pokazala zobe, da je bilo treba pitno vodo v slovensko Istro dovažati s cisternami. Ta trenutek je očitno znova spomnil odločevalce, da bo treba nekaj ukreniti. »Zdaj je naročena študija z ozkim naborom variant: akumulacijo Kubed na Rižani, obstoječo akumulacijo Klivnik in Mola, zajetjem Malni in zajetjem Brestanica. V fazi izdelave je dokumentacija, ki bi morala biti gotova v roku enega leta,« nekoliko bolj optimistično dodaja sogovornik, ki meni, da bi bil projekt Kubed lahko uresničen v petih ali šestih letih. Po njegovem mnenju je prednost akumulacije Kubed ta, da se nahaja v Mestni

Rižanski vodovod, ki je bil zgrajen leta 1935, ostaja edini vodni vir za območje slovenske Istre. Čeprav se je že leta 1960 izkazalo, da vir Rižana ne zadoštuje več za vse potrebe po pitni vodi, se alternativna rešitev do danes še ni našla.

ANDREJA ČMAJ FAKIN

občini Koper, saj ocenjuje, da bi bilo z lokalnim prebivalstvom, ki se zaveda resnosti problema in nujnosti ureditve dodatnega vodnega vira, lažje najti konsenz. V vsakem primeru pa bo na koncu država tista, ki bo morala sprejeti končno odločitev. Upamo lahko le, da letošnje katastrofalne avgustovske poplave niso zabrisale sliko lanske suše. Dejstvo, da smo v začetku meseca ostali še brez resornega ministra Uroša Brežana, pa zagotovo ne bo olajšalo procesa iskanja vodnega vira ali prispevalo k učinkoviti rešitvi.

Novosti v Propeler klubu pristanišča Koper

NA PROPELERJEVI SREDINI SKUPŠČINI SO OZNANILI NOVEGA PREDSEDNIKA G. RADKA MALAČIČA, KI JE KRMILO PROPELER KLUBA PREVZEL OD PREDSEDNICE DR. ELEN TWRDY. SKUPŠČINI JE SLEDIL KLUBSKI VEČER NA KATEREM JE BILA OSREDNJA GOSTJA GA. NEVENKA KRŽAN, PREDSEDNICA UPRAVE LUKE KOPER.

NOVI PREDSEDNIK RADKO MALAČIČ

Propeler klub povezuje akterje povezane s pomorstvom in koprskim pristaniščem. Naloge kluba so promocija, podpora in razvoj pomorske dejavnosti. Klub je član Mednarodnega propeller kluba s sedežem v Genovi (The International Propeller Club), ki združuje 29 klubov. Gre za sodelovanje med člani kluba, ki prihajajo iz pristanišč, akademske sfere oziroma so predvsem vodilni kadri podjetij pomorske dejavnosti in transporta nasploh. Novi predsednik kluba Radko Malačič viden v vodenju kluba priložnost, da med seboj še bolj poveže akterje, ki so povezani s pomorstvom in koprskim pristaniščem saj so prav osebni stiki, izmenjava različnih stališč, organizacija tematskih srečanj in

nišču osredotočeni na njihovo osnovno dejavnost, ki je pretovor. Izpostavila je: "Prihodnost pristanišča bo »smart«, to pa zajema avtomatizacijo, digitalizacijo in usmerjenost v zeleno pristanišče. Pričakuje, da bo čim več procesov avtomatiziranih, aktivno že izvajamo digitalizacijo procesov. To pa ne pomeni, da bo manj zaposlovanja. V Luki nabavljamo mehanizacijo, ki deluje na električni pogon, gradimo sončne elektrarne, največji projekt pa je elektrifikacija pomolov. Na potniškem in kontejnerskem terminalu bomo v skladu z evropskimi direktivami morali zagotoviti priklop ladij na elektriko".

mag. Jana Rodica,

Tajnik Propeler kluba pristanišča Koper

GA. NEVENKA KRŽAN S ČLANI UPRAVNEGA ODBORA KLUBA

STARI MAČKI, NOVI HITI

Piran Express

Ko se povežejo ljubitelji glasbe, nastanejo avtorske skladbe, ki v hipu pritegnejo pozornost občinstva. »Trenutno se ne angažiramo za iskanje nastopov, saj bomo morali najprej javnosti predstaviti svojo glasbo. Glede na to, da igramo izključno avtorsko glasbo, namreč nismo primerni za vsak oder, recimo za bare, kjer so bolj dobrodošle predelave znanih uspešnic,« pove Dare Ravnikar o zasedbi Piran Express.

PRAVIJO, DA JE TREBA VSE STVARI ZAČETI MLAD. DARKO RAVNIKAR, GIANNI COLLORI, IVO VOLLMEIER IN BORIS ŠIK SO SEVEDA KOPICO STVARI ZAČELI POČETI KOT MLADI. NABRALI SO SI OBILJE IZKUŠENJ, DA LAHKO V »NAJBOLJŠIH« LETIH, Z NALEZLJIVO POZITIVNO ENERGIJO IN NESKONČNO LJUBEZNIJO DO GLASBE V ZASEDBI PIRAN EXPRESS ŽIVIJO SVOJE SANJE. IN TO HUDO USTVARJALNE, SAJ SO V MALO MANJ KOT LETU DNI, KOLIKOR MUZICIRAJO SKUPAJ, USTVARILI ZA DVA ALBUMA PESMI. ZADNJE TEDNE SO PRIDNO VADILI IN NESTRPNO ODŠTEVALI DNEVE DO IZIDA PRVEGA.

Glasbeni navdušenci so se neznansko veselili izida prvega albuma.

Darko Ravnikar, za prijatelje Dare, je v življenju počel vse mogoče, pa tudi na Obali je šele dobro desetletje in pol. Vendar so simpatičnega možaka nalezljive dobre volje domačini hitro vzeli za svojega. Najprej se je preselil v Koper, kjer je okus za rock glasbo »razvijal« v starem Snack baru, kjer vrtijo stare rock in blues uspešnice, kijih je »zamenjal« za skladbe zasedbe Gipsy Kings, s katerimi je s prijatelji rad zabaval ljudi. Potem pa ga je življenje pripeljalo v Piran, ljubezen, ki traja še danes. »Piran je res eno očarljivo mesto, ki te navduši s svojimi skrivnostnimi ozkimi ulicami, gostoljubnostjo in živahnimi domačini, ki dihamo z glasbo. Ste vedeli, da je tu največ glasbenikov na kvadratni meter? Že mora biti nekaj v zraku, da ljudi glasba tako očara, da se začnejo ukvarjati z njo in biti vsestransko ustvrjalni,« pove Dare, ki je hitro pobral tudi druge navade domačinov. Denimo, tudi to, da se gre v morje le osvežiti in se v poletni vročini ne praži na plaži. Zato pa ga dojema bolj filozofsko: »Pomembno mi je kot del ambienta. Morje je širina, je daljava, ogromna masa; barve, ki jih ne moreš opisati ... Z njimi se poigravata nebo in morje...« je poetičen Dare, ki zna spretno svoje dožemanje in čutenje morja preliti v besedila pesmi. In ker jih ni želel imeti le zase, temveč deliti z občinstvom, je nastala zasedba Piran Express. Sicer pa je Dare največji del svojega poklicnega življenja preživel v marketingu kot direktor projektov in izvršni direktor brendinga turističnih destinacij. Ob koncu kariere je bil pred sedmimi leti v Kobilarni Lipica direktor turizma. Vendar je bila tudi glasba njegov velika ljubezen.

STARI MAČKI Z VELIKIMI SANJAMI
»Naša zgodba se je začela jeseni pred tremi leti. Takrat sem bil še kitarist benda Hornets. Z Izolanom Giannijem Collorijem, za katerega v šali pravimo, da je nosilec spomenice Faraoni z letnico 1967, ki je na nastopih skrbel za zvok Hornetsov, sva se odločila, da poskusiva z repertoarjem rock uspešnic iz 60. in 70. prejšnjega stoletja in tisočletja zabavati in animirati mimoidoče po ulicah slovenskih obalnih mest. Ker sem imel na zalogi tudi nekaj avtorskih pesmi, sva jih vključila v program in dober odziv mi je dal dodatno vzpodbudo. V nekaj mesecih sem napisal dovolj pesmi, da sva se z Giannijem odločila vse skupaj tudi posneti,« pripoveduje Dare. Takoj se jima je pridružil še en mušketir, multiinstrumentalist in producent Denis Horvat, ki jima je prijateljsko

ponudil snemanje in produkcijo v snemalnem studiu Gimme Shelter v Piranu. Ker se je Denisu zdelo glasba zelo zanimiva, je posnel še manjkajoče instrumente in jeseni 2021 je bil material za prvi album pripravljen.

AMBICIOZNO NAPREJ
Dare in Gianni sta svojemu duu nadela pomisljivo ime Piran Express. To se je zdelo zanimivo najprej basistu Andreju Žibertu, nato pa še bobnarju Borisu Šiku. Izkušeni glasbeni mački so se takoj ujeli in se odločili

in jasno opredelili, da bodo igrali avtorsko glasbo z družbeno angažiranimi besedili in glasbenim stilom, ki je še najbližje alternativnemu blues rocku. V času, ko je material za album šel skozi fazo miksanja in masteringa, so fantje izpeljali prve javne nastope na obali (Piran, Izola, Koper) in doživeli prvo menjavo v bendu: Andreja Žiberta je na basu zamenjal Ivo Vollmeier. Poleg tega so podpisali pogodbo z založbo Dallas records, ki je poskrbela za izdajo in distribucijo albuma, ki bo izšel v kratkem. Fantje, kljub zelo zrelem letom, z veliko mero entu-

ANDREJA COMINO

ziazma, energije, kreativnosti in zavzetosti naprej ustvarjajo in se pripravljajo na snemanje materiala za naslednji album, čaka pa jih še kopica koncertov.
Foto: Studio Arcademis

Kako do priročnih in varnih spletnih nakupov

December, najbolj prazničen mesec v letu, je poln različnih obdarovanj in akcijskih ponudb trgovcev, s tem pa tudi nakupov. Ali se bomo odpravili po nakupih, v tem času sploh ni vprašanje, odločamo se le, kdaj in ali bomo nakupe opravili v dejanskih trgovinah, prek spleta ali prepletu obojega.

PREDNOSTI SPLETNEGA NAKUPOVANJA
• Izjemno priročno in hitro, saj ga lahko opravimo kjerkoli, najraje pa kar iz udobja lastnega doma, brez odvečnih poti.
• Izbira je neprimerljivo večja od tiste, ki nam je dostopna v bližnjih trgovinah, saj lahko nakupujemo v spletnih trgovinah z vsega sveta.
• Po nakupih se lahko »odpravimo« kadar koli, saj so spletne trgovine dostopne 24 ur na dan, vse dni v letu.
• Omogoča preprosto in hitro primerjavo istega izdelka pri različnih ponudnikih ter nakup pri najugodnejšem trgovcu.

SLABOSTI SPLETNEGA NAKUPOVANJA
Čeprav priljubljenost spletnega nakupovanja narašča, to še ne bo tako hitro nadomestilo klasičnega nakupovanja. Večino nakupov še vedno opravimo na prodajnih mestih, in sicer zaradi različnih razlogov:
• Izdelka si ne moremo ogledati oz. preizkusiti v živo.
• Ni osebne stika s prodajalcem za po-

moč in dodatne informacije.
• Ne želimo plačevati stroškov dostave.
• Nekateri preprosto uživajo v sami izkušnji nakupovanja v priljubljenih trgovinah.
• Varnostni pomisleki, povezani s plačevanjem prek spleta.

KAKO PLAČEVATI NA SPLETU?
Če želite poskrbeti za **večjo varnost na spletu**, vam priporočamo eno izmed naslednjih možnosti:
• Komitenti banke lahko za plačila uporabite **predplačniško kartico MOJA Activa Visa**. Ker ni vezana na osebni transakcijski račun, vam omogoča še varnejše nakupe. Poleg tega lahko porabite le toliko denarja, kot ga naložite nanjo.
• Za plačevanje na spletu lahko uporabite virtualno različico vaše kartice! **Virtualna kartica** je kartica, ki v dejanski obliki ne obstaja, pač pa le na zaslону vašega mobilnega telefona oz. natančneje, v vaši mobilni ali spletni banki. Ustvarite si jo sami, potrebujete pa le spletno in mobilno banko ter eno izmed kartic: debetno kartico Activa Visa Inspire ali kartico z od-

loženim plačilom Activa Visa oz. Activa Mastercard. Virtualna kartica ima drugačno številko kot dejanska, s čimer zmanjšate vašo izpostavljenost prevaram pri plačevanju na spletu. Vsakokrat, ko si ustvarite novo virtualno kartico, ima ta drugačno številko in drugačno kodo za potrjevanje (CVC oz. CVV koda na hrbtni strani kartice).
• Za varno spletno plačevanje pa lahko uporabite tudi storitev mobilnega plačevanja **Apple Pay** oz. **Google Pay**. Z aplikacijama lahko plačujete na spletnih prodajnih mestih, ki ponujajo to možnost. Obe rešitvi zagotavljata večplastno zaščito, kar še dopolnjuje varnost, ki jo že zagotavljajo plačilne kartice Visa oz. Mastercard. Poleg tega vam obe plačilni kartici z odloženim plačilom omogočata tudi **razdelitev nakupov na obroke** brez obresti.

Za več informacij o plačilnih storitvah lahko obiščete spletno stran www.intesasanpaolobank.si, pokličete na brezplačno telefonsko številko 080 13 18 ali nam pišete na info@intesasanpaolobank.si.

NOVA PODOBA BENCINSKIH SERVISOV NA OBALI

Skupina MOL je konec junija postala lastnica bencinskih servisov OMV po Sloveniji, od septembra naprej pa ti bencinski servisi, s katerimi upravlja podjetje MOL & INA (nekdanji OMV Slovenija) spreminjajo svojo zunanjo podobo. To pomeni, da bo blagovna znamka OMV počasi izginjala, nadomestile pa jo bodo blagovne znamke Skupine MOL – torej **MOL in INA**. Na Obali bo največ bencinskih servisov svojo podobo spremenilo pozimi.

KJE SE ŽE DOGAJAJO SPREMEMBE?

Bistvene spremembe so že vidne na **primorski avtocesti**, kjer sta v podobo blagovne znamke MOL preoblečena oba bencinska servisa na **počivališču Ravbarkomanda**. Proti koncu meseca bo zunanjo podobo spremenil tudi bencinski servis **Fernetiči sever**, v sredini decembra pa še bencinski servis **Koper Bonifika**.

KAJ JE DRUGAČE NA BENCINSKIH SERVISIH Z NOVO ZUNANJO PODOBO?

Bencinski servisi nekdanjega OMV zunanjo podobo **spreminjajo postopoma**, servis po servis. Mesečni načrt je strankam na voljo na spletni strani MOL-a www.mol.si, kjer so na voljo vse aktualne informacije, povezane s **spremembami**, ki sledijo spremembi zunanje podobe. Če povzamemo **ključne** - po zaključku prenove zunanje podobe je strankam na bencinskem servisu na voljo:

- vrhunsko EVO gorivo,
- poenoten prodajni program z bencinskimi servisi MOL v Sloveniji v trgovini. To pomeni, da bodo strankam na voljo vrhunski produkti za nego vozil ter drugi izdelki in storitve, ki so med strankami priljubljeni,
- na vseh bencinskih servisi v podobi MOL, INA in OMV v Sloveniji sprejemamo poslovne Kartice Skupine MOL in kartice gorivo+ pod istimi komercialnimi pogoji.

Kljub spremembam stranke na bencinskih servisih v mreži MOL & INA (nekdanji OMV) **še uporabljajo program zvestobe Smile & Drive**, saj je **postopen prehod** na enoten informacijski sistem in s tem na program zvestobe **MOL Move** načrtovan od novega leta naprej.

DOKAZANO VRHUNSKA EVO GORIVA

MOL v Sloveniji je del Skupine MOL in na slovenskem trgu prisoten od leta 1996. **Visokokakovostna EVO goriva** so dostopna na vse več bencinskih servisih po Sloveniji, do konca leta tudi na tistih, ki bodo zunanjo podobo v blagovno znamko MOL ali INA spremenili šele v letu 2024. Na takšnih servisih je ponudba EVO goriva označena tako, kot prikazuje fotografija.

Ključna prednost vseh EVO goriv je vsebnost MOL EVOTECH formule, ki je sposobna zaznati prah in obloge, ki se nabirajo v motorjih. Zaradi delovanja te formule so:

- **motorji čisti,**
- **njihova življenjska doba daljša,**
- **njihovo delovanje pa optimalno.**

Zraven standardnih goriv so na bencinskih servisih MOL in INA v Sloveniji na voljo tudi **premium goriva**, poimenovana EVO Plus. Ta vsebujejo še več EVOTECH formule, kar pomeni še boljši učinek na motorje. To je še posebej pomembno v prihajajočih zimskih razmerah, saj na primer EVO Diesel Plus omogoča **zanesljiv zagon motorja** tudi v ekstremnih razmerah do -40 stopinj Celzija. Premium goriva dokazano zagotavljajo tudi manjšo porabo goriva, posledično pa tudi manj za okolje škodljivih emisij. Potrditev vrhunske kakovosti je prejem prestižnega naziva **Izbran produkt leta**, ki je bil v letošnjem letu podeljen prav premium gorivom EVO Plus.

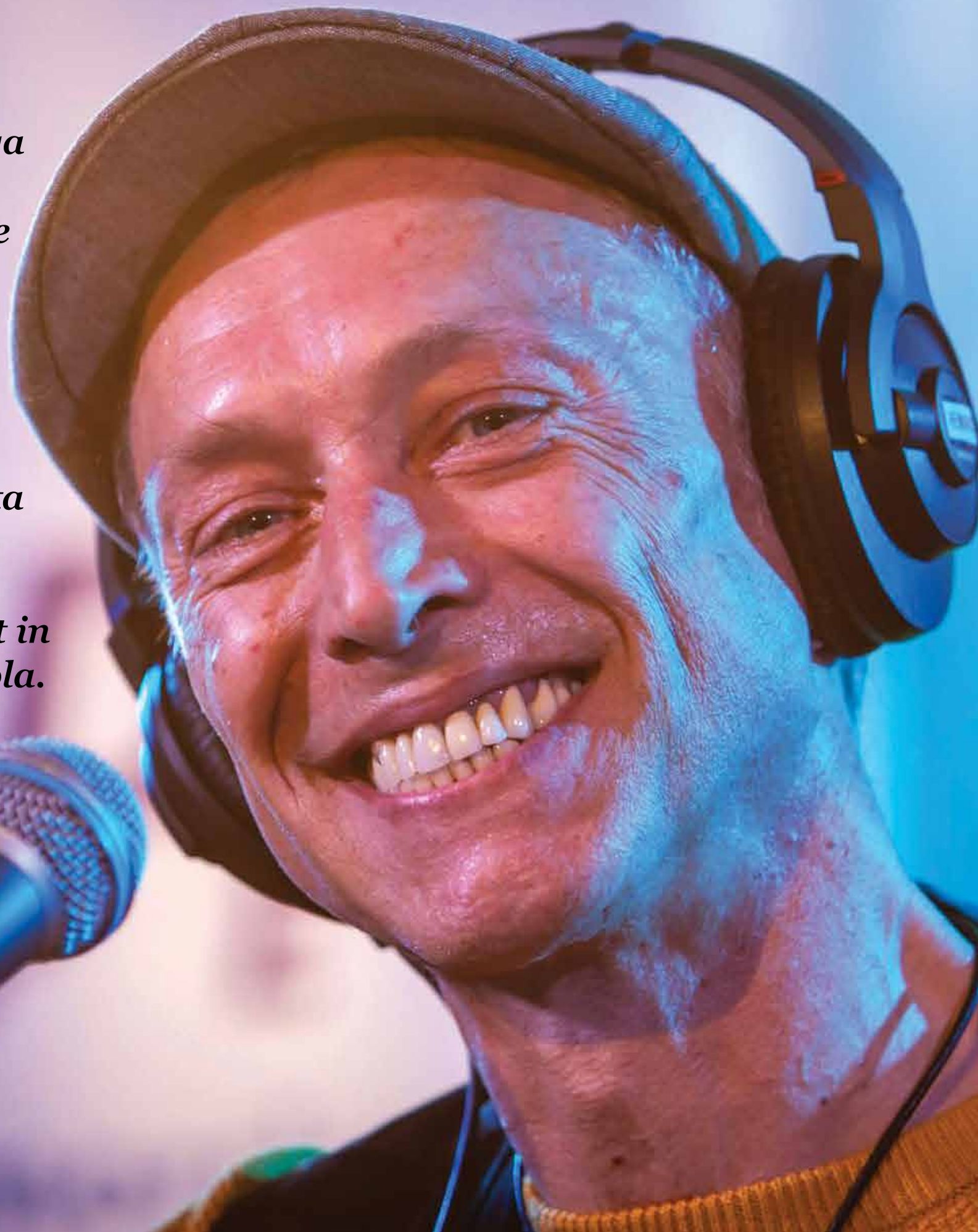
VLAK JE ZA VSE

Najboljše poti so tiste, ki jih skupaj ohranjamo zelene.

ENZO

To bo naslov koncerta, ki ga prav na dan prve obletnice njegovega slovesa, 2. decembra v Kulturnem domu v Izoli soorganizirata Radio Koper in Center za kulturo, šport in prireditve Izola.

Spominjam se ga kot prijatelja, s katerim sem si tu in tam delila oder, ko sta poslušalce nagovarjala beseda in pesem. Vse misli o njem sem strnila v svoji knjigi »100 Zanimivih Izolanov«, ki ga je razveselila nekaj mesecev pred odhodom v večnost. Težko bi našla drugačne besede, tako se ga želim spominjati: »Napisal, zaigral in zapel je nešteto melodij, a ko poje Solinarja, je najbolj on. Ta pesem ga je zapisala v večnost. Morda bi ji sam ob bok postavil še kakšno, a takrat, ko jo kot piko na i zaigra kot zadnjo ali kot dodatek na koncertu, občinstvo poje, ploska, vstane, tudi joče in je hvaležno. Hvaležen za svoj glasbeni dar pa je tudi Enzo Hrovatin. Najprej je vanj kot glasbenika verjela nona, njej je obljubil, da bo kdaj napisal kakšno pesem v narečju. S številnimi uspešnicami za Faraone, legendarno skupino iz Izole, je dolga leta žel nagraje in navdušenje občinstva po velikih in malih odrih domovine in tujine, preden se je leta 2011 rodil kantavtorski prvenec Volaria dismentegarte. To je uglasbljeni spomenik Izoli in njenim ljudem v italijanskem narečju. Vsaj dve leti je pestoval misel na zgoščenko, a kot mnoge velike zgodbe ima tudi ta preprost vzgib – osrečiti nekoga. Nastala je na predvečer pesniškega recitala Dorine Beržan v Manziolijevi palači, ko je zanj uglasbil eno njenih poezij v izolskem narečnem govoru z naslovom I love you. Potem je uglasbil še nekaj njenih pesmi, eno besedilo Astrid Brenko in še kakšno svoje. Nastala je celota, v kateri je Enzo med ustvarjanjem iskal in ponovno našel sebe. »Proces nastajanja pesmi je podoben rojevanju otroka.«, je povedal. Kot mlad fant je hitro ugotovil, da je Srednja pomorska šola zanj slaba izbira. Da osreči mamo Anito, je končal Srednjo kovinarsko šolo, a namenjeno mu je bilo postati glasbenik. Najprej v skupinah Nočni skok in Ideja, nato 27 let s Faraoni, s katerimi so

NATAŠA BENČIČ
RADIO KOPER

prepotovali svet kot spremljevalna skupina Oliverja Dragojeviča in Tereze Kesovije, navduševali pa so tudi na samostojnih nastopih »dalle stelle alle stalle«, kot mu je po povratku in velikem uspehu v ZDA na majhnem nastopu v hrvaški Brtonigli duhovito rekel glasbeni tovariš. Življenje glasbenika ima številne obraze. Tistega na odru vidimo vsi, temu ploskamo, tistega za odrom pozna le on sam in ta pušča sledi v družinskem življenju in zdravju. Cena za veliko radost in uspeh je pogosto velika bolečina. Enzo je uteho našel v veri in vedno znova v glasbenem in tudi likovnem ustvarjanju. Rodil se je 16. marca 1961. Je kitarist, pevec in avtor številnih uspešnic, zaradi katerih so Faraoni v 90-ih letih prejšnjega stoletja postali pravi fenomen. Njihove pesmi, večino sta jih napisala Enzo in pokojni Ferdi Maraž, so polnile radijske minute, izdali so devet zgoščenk, nastopov niso šteli. Najbolj si je občinstvo zapomnilo koncerte ob njihovih okroglih obletnicah, ko so pesmi donele iz nekaj tisoč grl. V spominu so nam ostale tri zmage na Melodijah morja in sonca: E tristemente, Mi ljudje smo kot morje, Kar je res je res in mnogi hiti kot V San Simonu, Ne bom pozabil na stare čase, Sem takšen (ker sem živ), seveda Solinar. Po razhodu so se Faraoni še zbrali za kakšen skupni projekt, za koncerte osvežili svoje vrste z mlajšimi močmi: »Včasih je treba iti narazen in potem čas prinese nekaj lepega!«, je ob enem teh koncertov za Radio Koper dejal Enzo. Tu je v studiu Hendrix 2. aprila 2014 na živem koncertu kot gost oddaje Radio Live! posnel zadnjo zgoščenko njegovih 13-ih znanih melodij v novi preobleki s skupino, ki jo je poimenoval Negratenera. Kot solist se je tudi sam pred leti vrnil na Melodije morja in sonca in spet dobil nekaj nagrad. Koncerti na Manziolijevem trgu, Pod dimnikom in Pod volti, ki so zaznamovali nekaj poletij, pa so Enza spet močno povezali z njegovo Izolo in Izolani.«

2. decembra ob 20.00 bodo v Kulturnem domu v Izoli njegove pesmi peli: Drago Mislej Mef, Rudi Bučar, Gregor Ravnik, Stevo Vujić, Lean Kozlar Luigi, Kompanija Izolana in njegova zadnja skupina Negratenera: Martina Feri, Manica Smrdelj, Matej Barič in Andrej Pirjevec. Koncert neposredno prenaša Radio Koper. Koncert je razprodan.

Praznični december v najlepših kotičkih Slovenije

PRAVLJIČNI IZLETI IN NAJLEPŠA DARILA v Sava Hotels & Resorts

December z vsemi prazniki upravičeno velja za enega najbolj čarobnih mesecev v letu. Da bo letos še posebej pravljichen, pa bodo s prazničnimi doživetji in darilnimi boni, ki jih lahko izkoristite v kar 7 resortih v najlepših kotičkih Slovenije, poskrbeli v največji slovenski turistični skupini Sava Hotels & Resorts.

Podarite nepozabno doživetje z darilnim bonom

Če iščete darilo za svoje najdražje, lahko letos k obdarovanju pristopite nekoliko drugače in najdražjim za praznike namesto daril podarite doživetja. Izberite pravi **vrednostni bon Sava Hotels & Resorts**, ki ga lahko unovčite v **Morskem vodnem parku Termaris** ali **Wellnessu Benedicta** in **Spa Paradise** v Portorožu, **Wellnessu Syra** v Strunjanu ali **Wellnessu Mirta** v Izoli, kjer se lahko razvajate z istrsko obarvanimi tretmaji. Izbira destinacije je v rokah obdarovanca, mi pa bomo poskrbeli, da se bo pri nas dobro počutil, se sprostil ter s sabo domov odnesel nepozabna doživetja.

Darilne bone lahko naročite na telefonski številki **05 690 70 00** ali po e-pošti: **booking@h-bernardin.si**.

Čarovnija je decembra doma na Bledu

Veseli december je čas druženja, povezovanja in kreiranja nepozabnih spominov! Namig: za lov na pravljичne utrinke in praznično vzdušje ni potrebno daleč ... Vse, kar iščete, namreč najdete na Bledu! Slednji bo zadnji mesec v letu še posebej čaroben, saj bo odet v tisoče lučk, jezerska promenada pa se bo za en mesec spremenila v Zimsko pravljico s številnimi dogodki in praznično ponudbo. Posebno praznično preobleko pa bo dobila tudi ena in edina Originalna blejska kremna rezina v Kavarni Park. Obisk Bleda namreč ni pravi, če ga ne začnete ali končate z obiskom Kavarni Park na jezerski obali, kjer domuje ta znamenita sladica, ki letos praznuje že 70 let, v prazničnem decembru pa se bo okitila s slavnostnim prazničnim posipom! Privoščite si jo ob najlepših razgledih na eno najlepših jezer na svetu, največji sladokosci pa si jo lahko v lični okolju prijazni embalaži naročite tudi za domov.

TOYOTA COROLLA CROSS HYBRID ELECTRIC

Vsak trenutek z
našimi najbližjimi šteje.

OD
159 €
NA
MESEC

DO
10 LET
JAMSTVA

Povprečna poraba goriva za vozila Toyota Corolla Cross Hybrid Electric: od 5 do 5,4 l/100 km in emisije CO₂: od 114 do 122 g/km. Emisijska stopnja EURO 6 AP. Emisije NOx: od 0,0039 g/km do 0,0059 g/km. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delce PM₁₀ in PM_{2.5} ter dušikovih oksidov. 10 letno jamstvo hibridne baterije velja ob rednih testih hibridne baterije (HHC) na 1 leto ali 15.000 prevoženih km (kar nastopi prej) pri pooblaščenih prodajno-servisnih Toyota trgovskih mrežah. Po preteku tovarniške garancije vam ponujamo brezplačno vključitev v program jamstva Toyota Relax (vse do starosti 10 let ali 185.000 km). Corolla Cross 1,8 Luna FWD • vrsta financiranja: finančni leasing • predračunska vrednost predmeta financiranja: € 29.990 • lastna udeležba (polog): € 11.566,50 • znesek financiranja: € 18.798,88 • število obrokov: 60 • mesečno plačevanje: € 159 • obroki se v času trajanja pogodbe ne spreminjajo • zadnji obrok: € 14.758 • stroški odobritve: € 375 • skupni znesek za plačilo brez lastne udeležbe: € 24.672,77 • predvideno število kilometrov na leto 10.000 • letna obrestna mera: 6,5 % p.a. je fiksna • efektivna obrestna mera: 7,21 % na dan 16. 8. 2023 • stroški priprave niso vračunani v obrok. Slika je simbolična. Več na www.toyota.si. Toyota Adria d.o.o., Brnčičeva 51, Ljubljana.

AVTO CENTER JEREB 051/233-101, 051/682-666

Društvo Bolnikov z
Distonijo Slovenije
Slovenian Dystonia Society

dbd

Distonija je motnja gibanja, ki se kaže kot ponavljano vzdrževanje nenormalnega položaja telesa ali kot pojav ponavljanih gibov. Lahko se pojavi na enem ali več delih telesa. Najpogostejša oblika je žariščna distonija vratu (spastični tortikolis). Ocenjujejo, da je pogostnost (prevalenca) 20–4000 bolnikov na milijon prebivalcev. To pomeni, da bi lahko trenutno v Sloveniji bilo do 8000 bolnikov z vratno distonijo. Gre za kronično bolezen, ki pomembno vpliva na kakovost življenja bolnikov, njihovo samopodobo in vsakdanje življenje.

Več na spletni strani **www.distonija.si**, kontakt: **info@distonija.si**

Nacionalna kampanja ozaveščanja strokovne in laične javnosti o distoniji.

OBALA
časopis in portal
za slovesko Istro **plus**

Imate dejavnost? Si želite novih strank, več kupcev vaših izdelkov ali več naročnikov vaših storitev? Tukaj je pravi prostor za vas! Vaš oglas bo vsak mesec dosegel **25.500** gospodinjstev v slovenski Istri! Pokličite nas na **040 600 700** ali nam pišite na **marketing@obalaplus.si** in izvedeli boste prednosti oglaševanja v časopisu in na spletnem portalu **www.obalaplus.si**

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

Top smernice za decembrske zabave

Praznični december, ki je pred vrati, poleg veselja in praznovanj vzpodbudi tudi vprašanje: »Kaj obleči za decembrske zabave?«

Tudi letošnji decembrski outfiti vabijo z bleščicami, eleganco in barvami, kot so rdeča, črna, zlata in srebrna, ki so za mesec december nepogrešljive.

Rdeča barva je klasika božičnega časa, letos pa je še posebej v ospredju. Prav tako ostajata neločljivo povezani z božičnimi prazniki zlata in srebrna. Črna pa je prav tako vsakič znova odlična izbira za ustvarjanje elegantnega prazničnega videza.

VERIŽICE S KRIŽI SO MODNI POVRATEK IZ 80. LET.

Piko na i decembrskim večernim outfitom bo vsekakor dodala prav izbira nakita. Če je obleka v znamenju bleščic in dodatkov, se raje odločite za minimalističen nakit, saj si najbrž ne želite biti nakičeni kot novoletna jelka. Letos so zelo »in« veržice s križi. Trend, ki je bil zelo priljubljen v 80. letih, je že očaral številne zvezdnice od Kim Kardashian do Chiare Ferragni, Victorie Beckham in Jennifer Lopez.

Veržice s križi namreč ne poosebljajo le verskih simbolov, ampak so to sezono postale pomemben modni dodatek. Ne glede na velikost ali material – lahko so iz srebra, cirkonov, zlata ali diamantov, smo jih v zadnjem času srečali na številnih modnih dogodkih.

SREBRNE TORBICE ZA SIJAJNO MODNO IZKUŠNJO

V letošnji zimski sezoni so nepogrešljiv modni dodatek tudi srebrne torbice. Gre za klasični modni element v predprazničnih kolekcijah, istočasno pa je srebrna torbica lahko tudi popolna osvežitev nevtrálnih outfitov. Različni modeli torbic se igrajo z različnimi teksturami in oblikami od mehkih sijajnih usnjenih površin, do trdih in zrcalnih. Ne glede na velikost, letošnji modeli odražajo izjemno sodoben

ANDREJA ČMAJ FAKIN

dizajn. Zanimive različice srebrnih torbic srečamo pri številnih modnih ustvarjalcih, kot so denimo Saint Laurent, Alberta Ferretti in Bally.

TOP BARVE SEZONE

Poleg klasičnih decembrskih barv, kot so črna, rdeča, zlata in srebrna, se letos mirne vesti lahko odločite tudi za siv ali temno moder outfit. Siva je namreč to sezono nova črna in siva oblačila so lahko odlična alternativa večni črni. Prav tako je lahko odlična alternativa črni barvi temno modra, izberite odtenek »nočne modre«, ki je med modro in črno barvo. Tisti, ki priseagate na svetlejše barve, se lahko odločite za obleko v nude barvi, ki je prav tako zelo »in«. Med rdečimi toni sta letos v ospredju »ferrari« rdeča in temno rdeča barva, ki spominja na barve vina.

Kulturni, kongresni in promocijski center

@avditorij

avditorijportoroz

www.avditorij.si

info@avditorij.si

05/676 67 77

Božični koncert Concerto natalizio

EARL BYNUM & THE MOUNT UNITY GOSPEL CHOIR

22. DECEMBER 2023 OB 19.30

AVDITORIJ PORTOROŽ - PORTOROSE

NOVOLETTNI CONCERTO LICALA CALAFONCETI DICACCIANO

ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE ORCHESTRA DELLA FILARMONICA SLOVENA

30. 12. 2023 ob 19.30

AVDITORIJ PORTOROŽ - PORTOROSE

PREVERJAMO URBANE MITE

Ste za umetne ali naravne?

VSAKO LETO ZNOVA ME PRESENETI DEJSTVO, KAKO HITRO SE OBRAČAJO DNEVI IN MESECI. IN RES JE, DA STAREJŠI KOT SI, HITREJE GRE ČAS.

Tako se neustavljivo bližamo koncu letošnjega leta, pred nami pa so, vsaj zame, najlepši prazniki. Novoletna okrasitev, prepevanje božičnih pesmi in nujen ogled filma Sam doma, večerje in kosila z družino in prijatelji, večerni sprehodi po z lučkami obsijanih mestih, peka piškotov, postavljanje božičnega drevesca in še bi lahko naštevale. Prav o božičnih drevesih pa obstaja veliko mitov, njihova rdeča nit pa se prepleta okrog večnega vprašanja, ali je bolje izbrati naravno ali umetno drevo.

Za začetek pa: ali sploh veste, kaj predstavlja božično drevo? To ni samo nujna okrasitev, ki mora decembra stati v vsakem domu, ampak ima globlji pomen. Sredi zime, ko narava miruje, je božično drevo zeleno, kar simbolizira življenje in upanje.

1. **Če izberemo umetno božično drevo, ne more priti do požara.** Ni res. To se mi zdi tudi eden izmed glavnih razlogov (poleg priročnosti in čistoče), da so umetna drevesa vsako leto bolj priljubljena. Pa žal ni tako. Je že res, da z nakupom umetnega drevesa privarčujemo, ker imamo enega lahko več let, pa tudi iglice mu ne odpadajo, tako da imamo

eno skrb manj, ampak so umetna drevesa ravno tako vnetljiva kot naravna. Izdelujejo jih na Kitajskem iz polivinila in ostalih umetnih materialov. Zato moram tukaj še dodatno poudariti, da ko se odpravljate od doma ali ko gresite spat, ne pozabite ugasniti lučk in upihniti sveč, božičnega drevesca pa ne postavljajte v bližino kaminov. Če se odločite za naravno drevo, pa ga ne pozabite zaliti, da se ne posuši.

2. **Naravna božična drevesa posekajo v gozdovih.** Delno drži. Božična drevesa vzgajajo v za to namenjenih nasadih oz. drevesnicah. Da drevo zraste na primerno velikost, pa potrebuje približno štiri leta, zato take nasade sproti obnavljajo. Prodajalci dreves pa morajo imeti pri sebi ustrezen dokument, ki dokazuje izvor drevesa. Sicer lahko drevo posekajo tudi v gozdovih, ampak morajo imeti odločbo za pridobivanje okrasnih dreves, ki jo izda Zavod za gozdove. Na spletni strani Zavoda za gozdove Slovenije je zapisano, da se večinoma smrečice za okras pridobiva iz zaraščajočih se kmetijskih površin, s površin pod daljnovodi in na cestnih brežinah ter z namenskih nasadov na kmetijskih površinah. Veliko smrečic lahko tako pridobijo tudi ob ukrepih redčenja pregostega mladega gozda na pomlajenih površinah. S posekom smrečice, upoštevajoč usmeritve ZGS, gozdu in naravi škodujemo manj, kot če za okras uporabljamo umetno drevesce in ga zavržemo že po nekaj letih.

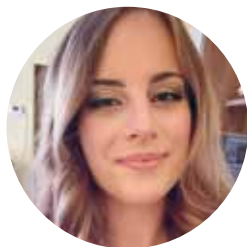
3. **Izbira naravnega božičnega drevesa je okolju prijazna odločitev.** Res je. Na ZGS in na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano spodbujajo nakup naravnih, v Sloveniji pridelanih okrasnih drevesc. Na ustrezen nadzoren način posekane naravne smre-

čice so, kot pravijo, ogljično nevtralne – ob sežigu uporabljenih drevesc se sprostijo toliko CO₂, kot ga je drevo vezalo tekom svoje rasti. To pa ne velja za gojene smreke, kjer v proizvodnji nastanejo določeni viški CO₂, sploh pa ne za umetna drevesca, kjer je zaradi uporabe umetnih materialov ogljični odtis zelo velik.

4. **Po božiču naravna drevesa končajo na smetiščih.** Drži in ne drži. Odvisno je od vsakega posameznika, vendar lahko naravna božična drevesa po božiču recikliramo in jih uporabimo za kurjavo, dodamo kompostu, uporabimo za utrjevanje terena ...

Umetno ali naravno, pomembno je, da stoji. Še bolj pomembno pa je, kdo stoji okrog njega, zato izkoristite zadnje dneve tega leta za ustvarjanje spominov z vašimi najbližjimi. Ne izgubljajte časa za brezglavo tekanje po trgovskih centrih in iskanje nepomembnih daril. Naj bodo letošnji prazniki drugačni, brez stresa in napolnjeni z ljubeznijo ter hvaležnostjo. Odložite telefone, naj se vam nikamor ne mudi in samo uživajte v vsakem trenutku. V novem letu pa vam želim ogromno norih idej, visoko zastavljenih ciljev in potrpežljivosti ter pozitivne energije, da boste lahko vse tudi dosegli in uresničili. Naj bo zdravo, srečno in uspešno.

MANCA HRIBOVŠEK

Vrt v decembru

Leto se počasi poslavlja, prihaja najbolj čaroben mesec v letu. Na vrtu zavlada zatišje, vendar nas nekatere rastline še vedno obdarjajo s svojimi plodovi, s katerimi lahko popestrimo naš jedilnik. Dnevi so kratki, noči pa dolge, zato je manj časa za delo na vrtu, lahko pa izboljšamo teoretično znanje. Časa bomo imeli dovolj, da ob večerih preberemo kaj o vrtnarstvu in novih sortah.

Na **zelenjavnem vrtu** nabiramo ohrovt (navadni, brstični, listnati), špinačo, motovilec, endivijo, različne vrste radiča. V primeru, da bi zima pokazala svoje zobe, lahko s kopreno zaščitimo rastline pred mrazom in podaljšamo vegetacijo, in če je le mogoče, pripravimo gredice za obdelavo v naslednjih mesecih.

Zeliščni vrt je v tem času precej dolgočasen. Rastline mirujejo, počistimo odpadlo listje zaradi bolezni in škodljivcev, odstranimo tudi poškodovane dele rastlin. Decembar je čas, ko si lahko naredimo manjši zeliščni vrt na okenski polici. V korito lahko posadimo baziliko, peteršilj, majaron, timijan, da jih imamo pri roki, ko kuhamo. Čas je tudi primeren za analizo prejšnjega rastnega obdobja, v literaturi preverimo, kaj bi še dodali v zeliščni vrt.

V **sadovnjaku** se rastline pripravljajo na mirovanje. Če temperature dovolijo, lahko zasadimo še sadno drevje in jagodičevje, če so sveže poškodbe na lubju, zamažemo s smolo, zlomljene veje odstranimo in zme-

SAŠO MEJAK

ljemo. Na lesenih konstrukcijah preverimo trdoto in če je les še zdrav, na žičnatih pa, če so še stabilne. To lahko opravimo v vinogradu med obrezovanjem, če je listje že odpadlo. Obrezujemo lahko tudi breskve, hruške, jablane, ...

Decembra je **okrasni vrt** še vedno barvit. Poskrbimo, da so obrezane listopadne grmovnice. V dobrih vremenskih razmerah lahko sadimo vrtnice, spomladi cvetoče čebulnice, tudi kakšno grmovnico. Pri sajenju ne smemo pozabiti na zalivanje, saj velikokrat pride do zimske suše. Poskrbeti moramo tudi, da spraznimo ali prezračimo namakalni sistem, saj v primeru zmrzali lahko nastane veliko škode. Poskrbimo za ptičje krmilnice, da bomo lahko pomagali pticam, ko hrane ne bo v izobilju.

Okrasna trata miruje. Če imamo drevesa ob trati, odstranimo odpadlo listje, iglice in vse nepotrebno, kar prinese veter. Ustrezno poskbimo tudi za namakalni sistem na trati.

LEDENI
OTOK L'ISOLA
DI GHIACCIO

1. december 2023 - 21. januar 2024

visitizola.com

ZIMSKI RECEPT

Domača sarma

Veseli december je tik za vogalom, temperature so vedno nižje, mesta so pripravljena na prižig lučk, ljudje pa na vso hrano, ki jo bodo za prihajajoče praznike pripravljali in delili z dobro družbo. Med ene najbolj priljubljenih zimskih jedi spadajo tudi ene in edine sarme, ki jih nekateri pripravljajo že za božič, še bolj pa sedejo na prvi dan novega leta, ko po dolgi neprespani noči polni žuranja in raznoraznih (alkoholnih) pijač, ob 12.00 sedemo k družinskemu kosilu. Pripravimo jih lahko že nekaj dni prej in si tako med prazniki prihranimo kar nekaj časa v kuhinji, ki ga raje izkoristimo za družino, sprehode, obiske, gledanje božičnih filmov ... Pa še pravijo, da so sarme drugi dan še boljše kot takrat, ko jih skuhamo. Receptov za pripravo sarme je res veliko, jaz sem izbrala tistega, po katerem to okusno jed pripravljamo tudi doma.

- Sestavine:
- 1 kg listov kislega zelja
 - 1 kg mletega mesa (mešano svinjsko in goveje)
 - poln 2 dcl kozarec riža
 - 2 jajci
 - čebula in česen
 - peteršilj
 - sol, poper, sladka paprika
 - olje
 - moka
 - lovorov list

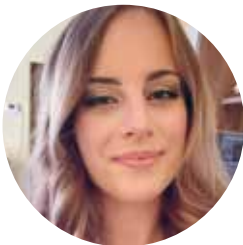
Postopek:
Zeljne liste speremo pod vodo (če želimo ohraniti kislost, pa tega ne naredimo). V posodi zmešamo mleto meso, jajci, riž, sol in poper po okusu, sesekljan peteršilj in dva stroka česna. Z nadevom napolnimo

zeljne liste in tesno zavijemo, da se ob kuhanju sarne ne odprejo in ostanejo cele. V večjem loncu na olju prepražimo sesekljano čebulo in česen, dodamo sladko papriko, sol, poper, lovorov list in ostale začimbe, ki jih želimo ter zalijemo z vodo (nekateri v omako dodajo tudi domačo šalšo). Dobro premešamo, da ne nastanejo gru-

dice. Zraven lahko primešate še na kocke narezano slanino. Na omako dodamo prazne zeljne liste, nanje zložimo sarne in zalijemo z vodo tako, da jih prekrijemo. Kuhamo prbl. 1 uro, vmes pa po potrebi dolivamo vodo. Ko so sarne kuhane, lahko kot prilogo dodamo pečen krompir, ki ga zabelimo z zaseko in ocvirki. Tudi tokrat lepo vabljeni, da fotografije svojih sarm (in tudi postopka priprave) pošljete na manca.hribovsek@obalaplus.si. Z mano lahko delite recept, po katerem sarne pripravljate pri vas doma. Pa naj se veseli december prične!

MANCA
HRIBOVŠEK

																	
SESTAVIL Boris Kaliterna	ENOCELIČNA PRAŽIVAL, MENJAJČICA	1 ČRKA IMENA PISATELJICE PEROCI JAP. POLITIK FUMIMARO		PRITLIKAVO LJUDSTVO NA FILIPINIH, NA OTOKU LUZON (ORIG. AETA)		ZAČETEK ABECEDE	GLAVNI ŠTEVNIK	17 ČRKA ABECEDE VZDEVEK NOGOMETŠA AČIMOVIČA		NEMŠKI DIRIGENT GÜNTHER	KÖLNŠKI NADŠKOF, SVETNIK (U.1075)	LJUBA TADIĆ (SRBSKI IGRALEC)	KEMIJSKI ZNAK ZA FOSFOR		REKA V BOSNI	OGRAJEN PROSTOR ZA ŽIVINO OB STAJI	ODPRTA TELESNA POŠKODBA
MOZOLJAVICA, MOZOLJAVOST				VISOK ČIN V MORNARICI LJUDSTVO V UGANDI									KRAJ, KJER VODA ODNAŠA, ODIRA ZEMLJO				
TKIVO V NOTRANJOSTI KOSTI						SLOVENSKI POLITIK GREGOR							PRSI (POG.) PRESOJA, OCENA				
DEL VEČJE CELOTE, DEL VOJSKE						HIŠA ZA MOŠKE NA NOVI GVINEJI JOŽE EKART						AM. FILM OSMI POTNIK ŽLAHTNA KOVINA (AU)					
SLOVENSKI TURISTIČNI BISER						ITALIJANSKA NAFTNA DRUŽBA ZNAMENITOST V PULI					POZNANA ŽENSKA LJUBLJANSKI IZRAZ						
ZRAK (LAT.)				SLOVENSKA PEVKA MUŠIČ POLJSKA REKA				DRŽAVA BREZ IZHODA NA MORJE NIZOZEMSKO MESTO								KRAJ POGUBLJENJA GREŠNIKOV (RELIG.)	TRIK, PREVARA
NEMŠKI PISATELJ LUDWIG, PRAVO IME ARNOLD FRIEDRICH VIETH VON GOLSSSENAU		NADLEŽNA ŽUŽELKA BOLGARSKI SKLADATELJ CANETTI				AMERIŠKI IGRALEC INGRAM ELEGANTNA ŽENSKA				KRAJ PRI KOMNU						PETRA URANJEK GLAVNO MESTO FRANCJE	
NEODLOČEN, BOJAZLJIV ČLOVEK (SLABŠ.)					AMERIŠKI IGRALEC JOHNNY					ATEK, OČKA ČETRTRI RIMSKI KRALJ				IZDELOVALEC KRUHA ZNAMKA ŠPORTNE OPREME			
SLOVENSKA TOVARNA SMUČI					DRAMA IVA BREŠANA NAPAKA NA STROJU						KAR KAJ OZNAČUJE VRSTA PLESA						
KOS SUKANCA				STARA MAMA, BABICA VPREŽNA ŽIVAL				BISTVO, BIT V SHOLASTIČNI FILOZOFIJI OSVEŽILNA PIJAČA				ŠPANSKA VRSTA GROZDJA KUB. POLITIK RAUL					
NAIVNA ŽENSKA (REDKO)						AMERIŠKA FILMSKA NAGRADA ANTON JANSA							KILOGRAM (POG.) SREDSTVO ZA PRSENJE				
	MATERIJA, TVAR TVEGANA NAPOVED					UMETNOST, VEŠČINA (LAT.) OBLAZINJENO LEZIŠČE				AM. IGRALKA, PEVKA JENNIFER GLASBENICA YOKO						SLOVENSKA GLASBENA SKUPINA	SLIKA, FOTOGRAFIJA (POG.)
KEMIJSKI ZNAK ZA ŽVEPLO		TRAVNIŠKA ZDRAVILNA RASTLINA	VELIKO VODNO PLOVILLO MESTO V EGIPTU					PTICA UJEDA, SRŠENAR NAPIS NA KRISTUSOVEM KRIZU						PRIPADNIK NEKDANJE KMEČKE STRANKE V RUSIJI	OLGA FORŠ PRAVICA UGOVORA		
TRŽNICA, DEL MESTA				RAFKO IRGOLIČ			SLOVENSKI IGRALEC BAN	HR. NAFTNA DRUŽBA ŠVIČARSKI DRAMATIK JOHANNES				MEHKO KOZJE USNJE EKONOMSKO PROPAGANDNI PROGRAM					
POSMEHLJIV IZRAZ ZA AMERIČANA				KRAJ V ITALIJI, OPORIŠČE NATO ANA TAMŠE								SLOVENSKI KOŠARKAR VITAL VINKO OŠLAK					
POSODA ZA CVETJE					OBER					KAR SE VPLETE (KNJIŽ.)							
PAPEŽEV LETNI DOHODEK					ALBANSKI PESNIK IN PISATELJ FAN STILJUAN					PISMENA IZJAVA O DOLOČITVI DEDIČEV							

morje zimskih doživetij un mare di emozioni invernali

PORTOROŽ - PIRAN
PORTOROSE - PIRANO

1. 12. 2023 - 7. 1. 2024

- 1. 12. 2023**
 - PRIŽIG LUČK, KONCERT **BQL ROK S SKUPINO** IN PRIHOD MIKLAVŽA
ACCENSIONE DELLE LUMINARIE, CONCERTO BQL ROK & BAND E L'ARRIVO DI SAN NICOLÒ
 - BOŽIČNO-NOVOLETNI SEJEM **VSE SLADKOSTI ŽIVLJENJA**
MERCATINO DI NATALE E CAPODANNO "TUTTE LE DELIZIE DELLA VITA"
 - ODPRTJE DRŠALIŠČA IN OTVORITVENA PREDSTAVA NA LEDU
CERIMONIA D'APERTURA CON SHOW SULLA PISTA DI GHIACCIO
 - MESEC PENIN / MESE DEGLI SPUMANTI
- 26. 12. 2023**
 - FESTIVAL PENIN / FESTIVAL DEGLI SPUMANTI
- 30. 12. 2023**
 - NOVOLETNI **GALA KONCERT** Z ORKESTEROM SLOVENSKE FILHARMONIJE
CONCERTO DI GALA DI CAPODANNO CON L'ORCHESTRA FILARMONICA SLOVENA
- 31. 12. 2023**
 - SILVESTROVANJE / CAPODANNO IN PIAZZA:
BOOOM! IN/E SAMUEL LUCAS
- 1. 1. 2024**
 - NOVOLETNI SKOK V MORJE
TUFFO IN MARE DI CAPODANNO
 - KONCERT / CONCERTO: **ALEXIA**
 - OGNJEMET / FUOCHI D'ARTIFICIO
- 6. 1. 2024**
 - KONCERT **PRESENEČENJA**
CONCERTO A SORPRESA

Za več informacij skenirajte QR kodo. /
Per maggiori informazioni scansionare il codice QR.

